

Nº82 (24.364)

Жыжьэ кІуэ LPA3LALP3VP9LPA3

2-нэ нап.

Меларди 8-м

2-нэ нап.

Кіуэкіуэ Казбек хуэзащ

республикэм и Муслъымэн-

хэм я дин Іуэху́щІапІэм и унафэщІ, муфтий Дзасэжь Хьэзрэталий. Псалъэма-

къыр теухуауэ щытащ узэщіыныгъэ, жылагъуэ проектхэм, щіалэгъуалэм дэ-

лэжьэным, хуэныкъуэхэм папщіэ псапащіэ Іуэхухэр

щіэныгъэхэр яіэн зэры-хуейм. Къыхагъэщащ рес-

публикэм щыІэ лъэпкъ кон-

фессие псоми я къарур

щІыналъэм зэпІэзэрытыны-

гъэрэ мамырыгъэрэ щы-

Іэным хуэунэтіауэ зэрыщы-

«РЕСПУБЛИКЭМ и мус-

лъымэн жылагъуэм дин зэ-

мылІэужьыгъуэхэр зезыхьэ-

хэр зэгурыlуэу къызэдэгъуэ-

гурыкІуэным я гуащІэ зэрыхалъхьэм пщіэшхуэ худощі

- жиІащ Кіуэкіуэ Казбек. - Абы

къызэгъэпэщыным ліауэ лъэныкъуитіым зэпы-

ЯтІагьуэм и 3-нэ нап.

Шынагъуэш къэщіэрэщіэжа «Автозапчасть»-р

Мывэ аъапІэхэм къмхэщІмкІа сурэтхэр

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэм къызэритамкіэ

2022 гъэм июлым (бадзэуэгъуэм) и 13, бэрэжьей Тхьэмахуэм щэ къыдок!

ЕджапІэхэр, гъуэгухэр, гъавэр

КъБР-м и Іэтащхьэр мы махуэхэм лэжьыгъэ Іуэхукіэ щыіащ Тэрч щіыналъэм. Абы щыгъуазэ зыхуищіащ егъэджэныгъэ, гъуэгу, мэкъумэш Іэна- Абы щыщу процент 70-р Іуатіэхэмкіэ районым іуэху- хыжакіэщ. Ику иту къапщхэр зэрыщыщытым.

лъэм и мэкъумэш щІапІэхэм. Абыхэм мы зэманартыху, сое, сэхуран, нэ- щызэфІахым. мэкъумэш ІэщІагъэлІхэр и зыхуагъэувыжа

Гуапэ зэрыхъущи, ди

республикэм хъарзынэу

щолажьэ Урысей Федера-

ипэкіэ

Іуахыр.

рапсыр (былымкъэбыс-

І́эшІагъэлІхэм зэрыжаІамкІэ, бжыхьэсэ гуэдзыр тращІащ гектар мини 6,8-м. РЕСПУБЛИКЭМ и унафэ- текІащ. Языныкъуэ щІы- зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыщыр щыгащ Тэрч щына- піэхэм ар щыхъуащ центнер гъэшхуэхэр щокіуэкі. Апхуэ-

ным хьэцэпэцэр зэщ экъуэ- и Іэташхьэм апхуэдэу щы- нэмрэ. Абыхэм я бжэхэр жыным, гъавэр Іухыжыным гъуазэ зыхуищІащ Тэрч къызэІуахыжынущ лэжьыгъэшхуэхэр районым гъуэгу ухуэныгъэщокІуэкІ. Районым и гъавэ хэр зэрыщекІуэкІым. Ар щыщапіэхэм яубыд гектар мин Іащ Тэрч къалэм и уэрам 43,8-рэ. Абыхэм, зэрыхаб- нэхъыщхьэу зэгъэпэщы- курыт школхэр еджэным зэщи, тращІащ гуэдз, хьэ, жыныгъэ лэжьыгъэшхуэхэр Накъыгъэ гъуэщІхэри. ЩІыналъэм и мазэм яубла лэжьыгъэхэр пІалъэр гъусэу Кіуэкіуэ Казбек теп- къэмысу, фокіадэм ири- хуауэ щытащ Абы щекіуэкі сэлъыхьащ гъавэ Іухыжы- хьэлІэу, яухыну я мурадщ зэгъэпэщыжыныгъэ гъуэр зэрекіуэкі щіыкіэм, ухуакіуэхэм. Абы къыкърахьэліэж зэщіеубыдэ лъэс лъагъуэгъатхасэ хьэмкіэ я Іуэху хэм телъ плиткэхэр хъуэзыіутхэм. Щіыпіэм щызэ- жыныр, лъэс зекіуапіэхэм шіакъуэжакіэш бжыхьэсэ асфальт телъхьэныр. Ухуахьэр, ар псори зэхэтү хъуащ кіуэхэр апхуэдэу йолэжь иткіэ федеральнэ бюджецентнер мин 15,3-рэ. Ап- автомобиль гъуэгум асхуэдэу Іуахыжащ гектар фальтыщІэ телъхьэнми ав-

кІуэ уэрамхэм уэздыгъэхэр фіэдзэнымрэ пкъохэр щіэкІэ хъуэжынымрэ.

Тэрч районым и егъэджэныгъэ ІэнатІэм Іуэхухэр зэрыщекІуэкІми хуищІащ Кіуэкіуэ Казбек. тэмэ, гектар къэс хуэзэу Къэбгъэлъагъуэмэ, щІынацентнер 45 - 46-рэ къы- лъэм и курыт школиблым дэхэщ Тэрч къалэм дэт ку Къэбэрдей-Балъкъэрым рыт школхэу езанэмрэ ещагъэм. Красноармейскэ, Терекскэ, Дей, Арыкъ, Ново-Хьэмидей жылэхэм дэт хуэхьэзыру щытынущ фокіадэм ирихьэліэу.

Ново-Хьэмидей къуажэм

дэт школыр 1968 гъэм яу-

жьыгъэхэм я пъабжьэш «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм егъэджэныгъэ ІэнатІэм зыщегъэужьын» къэрал программэр. Абы ипкъ тым къыхэкІыу Іуэхум къыхуаутІыпщащ сом мелуан гъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэхэм къызэщ аубыдэ инкоммуникацэхэр женер шІэкІэ хъуэжыныр, унащхьэщІэ телъхьэныр, унэм и щІыбри и кІуэцІхэри зехьэныр, нэгъуэщІхэри. Мы зэманым ирихьэл эу монтаж лэжьыгъэхэм ящыщ куэд зэфіэкіащ, щхьэгъубжэ блыпкъхэр хагъэуващ, лъэгухэр кърагъэжыкІ, псы хуабэ зрикІуэну бжьамийхэр зэрахъуэкІ, зехьэн Іуэхухэми куэд хэщІащ. Зэрытраухуам тету, гъэ еджэгъуэщІэм ирихьэлІэу хьэзыр хъунущ шко-

Ухуэныгъэ-зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэхэр къызыхуэтыншэу икІи фіагъ лъагэ яІэу зэрызэфІэкІым щыгуфІыкІащ республикэм и Іэтащхьэр.

ФІы къызыпэкІуэ зэпыщІэныгъэхэр

• И уасэр зы тумэнщ

мыхьэнэшхуэ зэриІэр къэралым и Президент Путин Владимир муслъымэнхэм зэрызахуигъазэм къыхигъэщащ: «Урысейм и муслъыжылагъуэр жыджэру хэтщ къэралым щекІуэкІ гъащіэм, псапащіэ, егъэджэныгъэ, узэщІыныгъэ Іуэхухэм, къытщІэхъуэ щІэблэм я нэхъыжьхэм къадэгъуэгурыкіуэ лъэпкъ хабзэр ящізу икІи ялъытэу къэгъэхъуным сытым дежи гулъытэ хуещІ. Шэч хэмылъуй, абы я лэжьыгъэм мыхьэнэшхуэ иІэщ лъэпкъхэм яку дэлъ мамырыгъэр, жылагъуэм щыІэ зэ-

гурыlуэр хъума хъунымкlи». Кіуэкіуэ Казбек КъБР-м и Муслъымэнхэм я дин Іуэхущіапіэм и унафэщіми, республикэм и муслъымэнхэми, Къэбэрдей-Балъкъэрым ис псоми ехъуэхъуащ Къурмэн махуэшхуэмкіэ, узыншагъэ, фІыгъуэ, ехъулІэныгъэ яІэну, ирагъажьэ ІуэхуфІ псори къайхъулІэну зэригуапэр

Жылагъуэхэр псыкІэ къызэгъэпэщыным аргуэру сом мелуан 600-м щ игъу хухах

УФ-м и Правительствэм щІыналъэ зыужьыныгъэмкІэ и комиссэм диІыгъащ Бахъсэн районым и жылагъуэхэр псыкІэ къызэгъэпэщыным хуэгъэзауэ 2024 - 2025 гъэхэм ирагъэкіуэкіыну лэжьыгъэхэм трагъэкіуэдэн папщІэ Къэбэрдей-Балъкъэрым инфраструктурэ бюджет кредиту аргуэру сом мелуан 602,5-рэ хухэхыным теухуа унафэр. А ахъшэр дыщ агъужынущ мы Туэхум 2022 - 2023 гъэхэм къагъэсэбэпын папщіэ хухаха сом ме-

УНАФЭР хэlущІыІу щащІащ Урысей Федерацэм и Правительствэм щіыналъэ зыужьыныгъэмкіэ и комиссэм и Президиумым и зэlущlэу УФ-м и Правительствэм и вицепремьер Хуснуллин Марат иригъэкІуэкІам. КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек и унафэкіэ а зэіущіэм хэтащ республикэм и Правительствэм и Унафэщ Мусуков Алий.

Къытедгъэзэжынщи, километр 79-рэ зи кІыхьагъ а ухуэныгъэм псы къабзэкІэ къызэригъэпэщын хуейщ Бахъсэн къалэм, Зеикъуэ, ХэтІохъущыкъуей, Ислъэмей, Бахъсэнёнкэ, ПсыкІэху къуажэхэм дэсхэр. Апхуэдэу ар яІэрыхьэнущ Бахъсэн муниципальнэ районым и жылагъуэхэм лъапсэщ Іэхэр щызыухуэну унагъуэ куэдым. Псори зэхэту ухуэныгъэщІэм псы къабзэкІэ унагъуэ мини 160-м нэс къызэригъэпэщыфыну къалъытащ.

Зэіущіэм къыщыщыпсалъэм Хуснуллин Марат апхуэдэу хэlущіыіу ищіащ ухуэныгъэм ехьэліа хабээ мардэхэри егъэфіэкіуэным къаруушхуэ зэрырахьэліэнур.

«ИлъэситІ япэкІэ щІэддзауэ долэжь ухуэныгъэр къэзы лъахъэ административнэ лъэпощхьэпохэр къызэнэк ыным. А унэтІыныгъэр дэ аргуэру щыщІэдгъэбыдащ ухуэныгъэмкіэ Іэнатіэм зегъэужьыным хуэунэтіа Стратегием БлэкІа гъатхэ сессием къриубыдэу мы ІэнатІэм ехьэлІа федеральнэ закону 12 Къэрал Думэм къищтащ. Абыхэм япкъ иткіэ законодательствэм зэхъуэкіыныгъэу 100 хуэдиз халъхьащ», - жиlащ вице-премьерым.

Къапщтэмэ, къалэухуэ проектхэр щІыналъэ ІэнатІэм щыпхыгъэкІынымкІэ ират мазитІыр лэжьэгъуэ махуэ 15-м нэсу ягъэмэщІащ. Иджы антимонопольнэ органым и деж щыщІэмыупщІэу, нэхъ къызэрыгуэкІыу зэхъуэкІыныгъэхэр халъхьэ хъунущ концессие зэгуры уэныг эхэм. Апхуэдэ мардэр сэбэп хъунущ санкцэхэм я зэманым нэгъуэщІ къэралхэм къыщащэхуу щыта материалхэмрэ Іэмэпсымэхэмрэ езы щІыналъэхэм щагъэхьэзырхэмкіэ зэхъуэкІынымкіэ. Абы къыдэкіуэу, Налог кодексми халъхьащ инфраструктурэм хиубыдэ ухуэныгъэхэр зи мылъкуу щытынухэм щратыжкіэ инженер коммуникацэхэр зыіэщіэлъхэмрэ ухуакіуэхэмрэ налогхэм я лъэныкъуэкіэ ящхьэщызыІэтыкІыну Іуэхухэр. Ухуэныгъэхэр езыгъэкІуэкІынухэм ягъэхьэзырыну документхэр 100-м нэблагъэкІэ ягъэмащІэ. А псоми къадэкіуэу иджы ціыхухэм я дежкіэ нэрылъагъуу нэхъ тынш хъунущ абыхэм ирагъэща ухуэныгъэхэр кадастр учётым гъзувыныр. Апхуэдэм деж къзралым и цІэкІэ мылъкур зытх ІэнатІэм иратын хуейр псори зэхэту тхылъымпіитіщ - ухуэныгъэр къагъэсэбэпыну хуит зэращіымрэ а ухуэныгъэм и техническэ планымрэ. Кадастр лэжьыгъэхэр, уней ухуэныгъэхэр зытет щІы Іыхьэхэр кадастр учётым гъэувынымкіэ лэжьыгъэхэр иджы зэфіагъэкіын хуейщ махуищ піалъэм фіэмыкіыу.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и зыгъэпсэхупіэхэм къекіуаліэхэр кіуэ пэтми нэхъыбэ зэрыхъум дыщымыгуфІыкІыу къанэркъым.

«ЗЭРЫТЩІЭЩИ, гъэ блэкІам туристу къытхуэкІуахэм я бжыгъэр мелуаным шхьэдэхат. Дызэрыт илъэсым абы нэхърэ нэхъыбэж къызэрытхуэкІуэнум и щыхьэту къыдолъытэ 2022 гъэм и япэ мазихым зыгъэпсэхуакІуэу ди республикэм къэкІуахэм я бжыгъэр мин 550-м зэрыщхьэдэхар», - къыхигъэщащ КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек.

ХьэшІэу къытхуэкІуэм я нэхъыбэр нобэкІэ нэхъ дэзыхьэхыр гъэм и сыт хуэдэ зэманми лажьэ «Іуащхьэмахуэ» курортым къедза нэгузегъэужьыпІэхэрщ. АтІэми, бгыжь уардэм и Іэхэлъахэм лыжэкІэ къыщызыжыхьхэм піалъэу хуагъэлъэгъуам и пэщІэдзэр гъэ блэк ам и дыгъэгъазэра уэ щытами, ар щиухар иджы дыдэщ, нэхъ пыухыкахуэ жытіэмэ, махуэ бжыгъэ ипэкіэщ. ЗэрызэхуащІыжа щІыкІэри гъэщІэгъуэнщ. Бгы лыжэ къэжыхьыкіэм нэхъ хуэіэзэхэм къызэрагъэпэща, папщІэ «Приз Эльбруса» зыфІаща урысейпсо зэхьэзэхуэм щытекІуа Мурманск областым и спортсменхэм КъБР-м и Іэтащхьэм и ціэкіэ къагъэлъэгъча кубокымрэ тыгъэ лъапіэмрэ иратащ.

Іуащхьэмахуэ удэзыш кІап-сэ гъуэгумрэ Чегет бгым ухущІэзыІэтэмрэ зи гугъу тщіы мазиблым къриубыдэу къэзыгъэсэбэпахэм я бжыгъэр мин 500-м нэблэгъащ. Езы зэрыжаІэмкІэ, туристхэм кіапсэ гъуэгухэм а щіыпіэхэм зэрыщызрагъэубгъуам фІыгъи хэлъщ гъэмахуэм и курыхми бгы лыжэхэр къыщыбгъэсэбэп хъуну уэсылъэхэм зэралъэІэсыфыр. АтІэми, дызэрыт мазэм и кІэм нэсыху Урысейм фристайлымкІэ, бгы лыжэхэмкіэ, сноубордымкІэ и командэ къыхэхахэми Іуащхьэмахуэ и джабэ

нэкІухэм зыщагъасэ хъунущ. ЗыгъэпсэхуакІуэу къытхуеблагъэхэм я бжыгъэр кlyэ пэтми нэхъыбэ зэрыхъур къалъытауэ, Урысей Федерацэм и Правительствэм ди республикэм мы Іуэхум зыщегъэужьыным теухуауэ къыщыхалъхьэ проектхэм папшІэ иджыри сом мелуан 250-м щІигъу кърет.

Ди хьэщіэхэм къахохъцэ

Ди шІыналъэм хьэшІэш инхэми нэхъ ціыкіухэми зыщрагъэубгъунущ. Псалъэм папщІэ, апхуэдэхэм ящыщщ зыщ дуней псом къыщацІыхуа лІэужьыгъуэр «Іvащхьэмахуэ» зыгъэпсэхупІэм 2026 гъэ пщІондэ щаухуэну зэрамурадри. А проектым, псори зэхэту, сом мелардым нэблагъэ трагъэкІуэдэнущ.

КъызэрабжамкІэ, «Іуащхьэмахуэ» зыгъэпсэхупІэм адэкІи зегъэужьыным хуэгъэзауэ 2024 гъэ пщІондэ иджыри сом мелард 15,2-рэ трагъэкІуэдэнущ. Бахъсэн и псыхъуащхьэхэм къыщрахьэжьэ зэхъуэкІыныгъэхэм ящыщ зыщ зыгъэпсэхуакІуэу къахуэкІуэхэм тыншыпІэ къахузэгъэпэщынымкІэ ухуэныгъэщіэхэри зэрыщыдращіеинур. Абыхэм ящыщщ иджыри автомобиль гъэувыпІэу 800-м нызэрыхьэс къызэрыщызэрагъэпэщынур, бгы лыжэ къежэхыпІэу зыбжанэ зэрыщыпхашынур, кlaпсэ гъуэгущlэу тІу зэрыщаукъуэдиинур, Эльбрус поселкам ар. , , , , , маджэщ зэрыщаухуэнур.

ЗэрыгурыІуэгъуэщи, бэрдей-Балъкъэрым и адрей зыгъэпсэхупІэхэри мы зэманым ціыхуншэ хъуркъым.

Апхуэдэу, Урысейм альпинизмэмкІэ и зэпеуэу «Безенги» альплагерым мы махуэхэм щекіуэкіым щызэрихьэліащ ди къэралым и щІыналъэхэм ящыщу 9-м къикіа гуп зэщіэгъэуІуахэр. Абдежым щызэрихьэлІа спортсменхэр, зэрыгурыІуэгъуэщи, нэхъ дэзыхьэххэм ящыщщ мылылъэ абрагъузу километр 13-кІз Кавказ Шытх Нэхъыщхьэм и ищхъэрэ лъэныкъуэмкІэ зыщыкІэрызыукъуэдия «Безенги блын» зыхужаІэм зепщытынри. АтІэми, мы къуэладжэм къегъэщІылІа Іэхэлъахэращ узыщрихьэлІэри Кавказым километр мини 5 зи лъагагъыу ит Іуащхьи 8-м

ящыщу 6-м. Зи гугъу тщІы зэхъуэкІыныгъэхэм яжь зыщІихунухэм ящыщщ Шэджэм и тіуащіащхьэхэм нобэр къыздэсми щылажьэ, зыдэт къуэм и цІэр зезыхьэ, узыншагъэр щрагъэфіэкіуэж лагерми. Мы тэхъуанэми ухуэныгъэщ Іэхэр къыщрагъэжьэнущ.

Туризмэмкіэ проектыщіэхэр щыпхагъэкІынущ Дзэлыкъуэ щІыналъэм «Нарзанхэм я ауз» зыфіащауэ ит къуршылъэ къуэладжэми. Дызэрыщыгъуазэщи, абы илъэс зыбжанэ ипэкіэ къыщызэіуахащ къахуэкІуэхэм зихуэдэ щымыІзу къалъыта, ціыкіуи ини я нэгузегъэужьып іэ гъуэзэджэ «Эко-парк» зыгъэпсэхупІэр.

ЗэхъуэкІыныгъэщІэхэр къапоплъэ Шэрэдж районым зыщызыубгъуа зыгъэпсэхупІэхэу Аушыджэр псы хүшхъуэхэр здэщыІэ щІыпІэми, Хыжьей ЩхъуантІэхэр зэрыт Іэхэлъахэм я ипщэ псы итыпІэми, Балъкъэр Ипщэ къуажэм къедза къуакІэбгыкІэхэми.

«Къэбэрдей-Балъкъэрым туризмэм зэрызышиужьым лэжьапіэшіэхэр къыдитынущ, республикэм и бюджетым хи-. гъэхъуэнуш, зыгъэпсэхупІэхэр здэшыІэ шІыналъэхэм нэхъри заужьынущ», - къыхигъэшаш республикэм и Іэташхьэ Кіуэкіуэ Казбек.

Адыгэ Псалъэ

ІэмалыщІэхэм зрагъэубгъу

цэм и Президент Путин Владимир илъэс зыбжанэ къыхилъхьауэ щыта лъэпкъ проект зэмылІэужьыгъуэхэр. Абыхэм ящыщу гулъытэ хэха ягъуэт «ЕгъэджэныкъежьапІэ» центрхэр. гъэ» къэралпсо проек-ЩІэблэм бжыгъэр зи лъабкъыщыгъэлъэгъуа Іуэхугъуэхэм, нэгъуэщі етыным хуэунэтІа а егъэунэтІыныгъэ зэмылІэуджэныгъэ жьыгъуэхэм. Апхуэдэщ нэхъри зыщеубгъу ди щІы-«Зыужьыныгъэм и къежьапіэ» («Точка роста») центрхэр ди щІыналъэм къызэрыщызэ-

КЪЭРАЛПСО проектым гъэ еджэгъуэщІэм ири- щагъэсэбэпыну. хыхьэ «Иджырей школ» хьэлlэу къыщызэlуахынущ федеральнэ программэм «Зыужьыныгъэм и къежьа- нат!эхэм ныбжыщ!эхэм я хэм ящыщщ ныбжыш!эlyэхугъуэхэм пlэ» центрхэр. Абыхэм я щlэныгъэр щрагъэфlакlyэ хэм ябгъэдэлъ зэфlэкlхэр ящыщщ «Зыужьыныгъэм къалэн нэхъыщхьэр ныб- «Технологие», «Информа- нэхъ наlуэ зэрыхъури, сажьэ, гуманитар щІэныгъэ хъуэнырщ. Апхуэдэу а Іэ- гъэм къыхохьэ ІТ-техноло- щІэкІри. натіэхэм хэпщіыкіыу ира- гиемкіэ, ІэмалыщІэм гъэфІэкІуэнущ ар зэпха вэмкІэ, налъэм. Апхуэдэу Бахъсэн никэ лъабжьэр. Центрхэм жьыгъуэхэмкІэ унэтІыны- щолажьэ «Зыужьыныгъэм къалэ округым хиубыдэ екlуэл!эну школакlуэхэм Іэ- гъэхэр. Псори зэхэту центркурыт школхэу етІуанэм, мал яІэнущ технологие лъа- хэм программэм и лейуэ ебгъуанэм, епщыкlузанэм гэхэр еджэным хуиту къы- щlэныгъэ гуэдзэн щызра-

жьыщаэм ябгъэдэлъ щаэ- тикэ», «ОБЖ» предметхэм- бий зэчиифахэм нэхъ ядэныгъэм и фіагъым хэгъэ- кіэ. Апхуэдэу егъэджэны- лажьэгъуафізу къызэрымедиатворчестеджапІэхэм я мылъку-тех- проект лэжьыгъэ зэмылІэу- пэІуэкІэ къыщызэІуахауэ

Къэбгъэлъагъуэмэ, а Іэ- хэм. Абы къыдэкіуэ фіагъ-

Фигу къэдгъэкІыжынщи, шахматхэмкіэ, Бахъсэн щіыналъэм нэхъаи къежьапІэу» хы.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

adyghe@mail.ru advghepsale.ru Адыгэ Псалъэ apkbr.ru smikbr.ru

ANUIS MANUE

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щІыналъэм коронавирус уз зэрыцІалэм (2019-пCoV) земыгъзубгъуным хэхауэ хуэхьэзырынымкІэ щытыкІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетыр илъэс 90 ирокъу

щыгъэувыным икІи абы хуэгъэза зи чэзу къыкІэлъыкІуэ лэжьыгъэхэр зэфІэгъэкІыным и ІуэхукІэ» 2020 гъэм гъатхэпэм и 18-м Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм къыдигъэк Іа Указ №19-УГ-м и Іуэхугъуэ щхьэхуэхэм я къарур къызэтегъзувыІзным и ІуэхукІз

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ

абы хуэгъэза зи чэзу къыкІэлъыкІуэ лэжьы- выІэн. гъэхэр зэфlэгъэкlыным и lyэхукlэ» 2020 гъэм гъатхэпэм и 18-м Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм къыдигъэк а Указ №19-УГ-м и 2-нэ пунктым, 2.2-1-нэ пуктым и «а» пункт къуэдзэм, 2.6-нэ пунктым и «в», «г» пункт къуэдзэхэм, 2.7-нэ пунктым, 2.8-нэ пунктым и етІуанэ, ещанэ, етхуанэ, ебланэ абзацхэм, 4-нэ пунктым и етІуанэ абзацым

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и хэт «медицинэ Іуэхущ Іап Іэхэм я лэжьак Іуэхэр щіынальэм коронавирус уз зэрыціалэм сымаджэр щыпсэу щіыпіэм мыкіуэу» пса-(2019-пСоV) земыгъэубгъуным хэхауэ хуэхьэ- лъэхэр, 6-нэ, 6.1-нэ пунктхэм, 6.3-нэ пунктым зырынымкіэ щытыкіэ щыгъэувыным икіи и «а» пункт къуэдзэм я къарур къызэтегъэу-

> 2. Мы Указым щыгъэува Іуэхугъуэхэр ятохуэ 2022 гъэм бадзэуэгъуэм и 2-м щегъэжьауэ зэтеува хабзэ щытыкІэхэм.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и КІУЭКІУЭ Казбек Налшык къалэ 2022 гъэм бадзэуэгъуэм и 4-м

Лъэхъэнэщіэм къигъэува къалэнхэм полъэщ

Зыужьыныгъэм и гъуэгур тыншу, захуэу укъуэдияуэ зэи щыткъым. Илъэси 100-м нэс тхыдэ гъуэгуанэ зэпызыча Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетри абы щыхуэзащ гугъуехь зэмылізужьыгъуэхэм. Апхуэдэхэм ящыщт ліэщіыгъуэ блэкіам и 90 гъэхэр, ди къэралым зэхъуэкіыныгъэхэр щыщекіуэкіа лъэхъэнэ къызэрымыкіуэр. СССР-м и еджапіэ нэхъыщхьэхэм ещхьу, а гъэхэм ди университетри хуэзащ лъэпошхьэпо куэдым, атІэми а псори къызэринэкІыфащ, и къаруи зэфіэкіи ихъумэу, къэралым, жылагъуэм щиіа пщіэр имыгъэлъахъшэу.

КУЭД зыщыгъуазэ а щытыкІэ гугъум КъБКъУ-р шІыхь иІэу къызэрикІыфар зыкъомкіэ и фіыгъэщ абы щыгъуэ еджапіэ нэхъыщхьэм и унафэр зыіэщіэлъа, УФ-м, КъБР-м щІэныгъэмкІэ щІыхь зиІэ я лэжьакіуэ, техникэ щіэныгъэхэмкіэ доктор, профессор Къарэмырзэ Барэсбий Сулеймэн и къуэм. Университетым и епліанэ ректор хъуа ІэщІагъэлі щыпкъэм хузэфІэкІащ лъэхъэнэщІэм къигъэува къалэныщІэхэм еджапІэ нэхъыщхьэр зэрыпэлъэщыфын Іэмалхэр къилъыхъуэн, ахэр лэжьыгъэм къыщигъэсэбэпын. Барэсбий ректору щыщыта 1994 - 2015 гъэхэм къриубыдэу КъБКъУ-р мылъкукІи, къэхутэныгъэхэр зэрырагъэкіуэкі Іэмалхэмкій, Іэшіагъэліхэмкій лъэшу зэщізузэда хъуащ. Къинэмыщіауэ, къэралым и еджапіэ нэхъыщхьэ лъэрызехьэхэм халъытэрэ, иджырей егъэджэныгъэ ІуэхущІапІэм зэрыхуэфащэу, университет комплекс зэпэщ иІэу, кадр, щІэныгъэ, мылъкутехника шанхабаа хъыбарегъашіа экономикэ Іэмал псомкІи къызэгъэпэщауэ, хамэ къэрал куэдым шыІэ еджапІэхэм лэжьыгъэ Іуэхукіэ япышіауэ, зыужьыныгъэм и гъуэгум теувэжащ. А лэжьыгъэхэм я нэхъыбапІэм и жэрдэмщіакіуэри узэщіакіуэри, дауи, іуэхущіапіэм и унафэщіхэрат, псом япэу абы и ректорырт.

Къарэмырзэ Барэсбий Аруан районым хыхьэ Джэрмэншык къуажэм 1947 гъэм и щэкІуэгъуэм къыщалъхуащ. Жылэм дэт курыт школыр ехъулІэныгъэ иІэу къиухри, гъэм щіалэщіэр щіэтіысхьащ КъБКъУ-м и физико-математикэ факультетым. ФІыуэ зэреджэм къыдэкіуэу, студент жыджэрыр къэхутэныгъэ, гъэунэхуныгъэ Іvэхvхэм хvабжьу дахьэхырт. А унэтІыныгъэхэмкІи лэжьыгъэ щхьэпэхэр иригъэкІуэкІырт Барэсбий. Абы и мурадт еджэныр къиухмэ, бгъэдэлъ щ эныгъэм адэк и хигъэхъуэну. А хъуэпсапІэр Къарэмырзэм щызригъэхъулІэфар университет нэужьым зраджауэ щыта дзэ къулыкъур къиухауэщ. Абы щыгъуэ ар щІэтІысхьащ КъБКъУ-м и аспирантурэм. Физик ціэрыіуэхэу, профессорхэу Задумкин Сергейрэ ХъуэкІуэн Хьэзрэталийрэ я унафэм щіэту, Къарэмырзэм иригъэкіуэкіащ физикэм епха гъэунэхуныгъэ куэд, къэхутэныгъэ хьэлэмэт бжыгъэншэхэр. Ахэр абы къыщигъэлъэгъуэжащ игъэзэщ а икій ехъуліэныгъэкіэ пхигъэкіа и кандидат (1975 гъэ), доктор (1990 гъэ) диссертацэхэм. Аспирантурэр къэзыуха щІэныгъэлІ ныб-

жьыщІэр университетым къагъэнэжауэ щытащ егъэджакІуэу. Къарэмырзэм щытхъу пылъу икІуащ кафедрэм и ассистент Іэнатіэм деж къыщыщіэдзауэ профессор, кафедрэм и унафэщІ къулыкъухэм нэс гъуэгуанэр. 1991 гъэм Къарэмырзэр ягъэуващ КъБКъУ-м хамэ къэрал зэпыщІэныгъэхэмкІэ и проректору. 1994 гъэм УФ-м Егъэджэныгъэ нэхъыщхьэмкІэ и къэрал комитетым къыдигъэк а унафэм ипкъ итк э. КъБКъУ-м и ректор хъуащ ар. ПлІэнейрэ а къулыкъур къыхуагъэфэщэжурэ 2015 гъэ пщІондэ еджапІэ нэхъыщхьэм и пашэу щытащ Къарэмырзэр. А лъэхъэнэм къриубыдэуи лэжьыгъэ щхьэпэ зэфІигъэкІащ, университет гъащіэм и унэтіыныгъэ куэд къызэщіи-

УФ-м ЩІэныгъэ нэхъыщхьэмкІэ и министерствэм и нэІэм щІэт Аттестацэ комиссэ нэхъыщхьэм и арэзыныгъэ хэлъу къыдагъэкІ «Известия КБГУ» щІэныгъэ журналым и редактор нэхъыщхьэу, доктор диссертацэхэр пхыгъэкІынымкІэ КъБКъУ-м и советым и унафэщІу щыту, Къарэмырзэм лэжьыгъэшхуэ зэф игъэк ащ ди республикэм щ эныгъэ-педагогикэ ІэщІагъэлІхэр щыгъэхьэзырынымкіэ, щіалэгъуалэр физикэмрэ нанопкъыгъуэхэм я технологиемкіэ къэхутэныгъэхэм дегъэхьэхынымкІэ. Абы и нэІэм щіэту ягъэхьэзыращ икіи ехъуліэныгъэкіэ пхагъэкlащ магистр, кандидат лэжьыгъэу, доктор диссертацзу пщІы бжыгъэхэр.

Мыхьэнэшхуэ зи о а лэжьыгъэхэр къызыхуэтыншэу зэфІихыу, Къарэмырзэм дапщэщи иригъэкІуэкІащ щІэныгъэ-къэхутэныгъэ инхэр. Псори зэхэту къапщтэмэ, абы и къалэмыпэм къыпыкіащ щіэныгъэ, зэреджэметодикэ тхыгъэу 400-м нэс, монографие щхьэхуэхэри яхэту. ЩІэныгъэлІ щыпкъэм икІи къэхутакІуэ гумызагъэм и къэхутэныгъэхэм япкъ иткіэ ящіа Іэмэпсымэхэм, пкъыгъуэхэм папщІэ къратащ патентрэ щыхьэт тхылъу 15. Авиацэм къыщагъэсэбэп пкъыгъуэхэмкіэ союзпсо щіэныгъэ-къэхутакіуэ институтым дэлажьэу, а илъэсхэм щІэныгъэлІ щыпкъэм иригъэкІуэкІа къэхутэныгъэхэм къарикІуахэр, и чэнджэщ щхьэпэхэр къыщагъэсэбэпащ «Буран» хьэрш кхъ хьыр, умылъагъуу лъатэ аппаратхэр ща-

ЩІэныгъэ дунейм щыцІэрыІуэ еджагъэшхуэр куэдрэ ирагъэблагъэ, я утыкухэми къыщопсалъэ къэралпсо, дунейпсо зэхыхьэ инхэм. Къарэмырзэр хэтащ Голландием, Польшэм, Китайм, Японием, Инджылызым, Франджым, Италием, нэгъуэщі щіыпіэхэми щекІуэкІа дунейпсо щІэныгъэ конференцхэм, симпозиумхэм. Къарэмырзэр и жэрдэмщіакіуэу, Урысей Федерацэми щіэхщіэхыурэ къыщызэрагъэпэщ щіэныгъэ зэхыхьэ инхэр. Къэбэрдей-Балъкъэрым и еджапіэ нэхъыщхьэхэм я аспирантхэмрэ щіэныгъэліхэмрэ нэмыщі, профессор ціэрыІуэр ядолажьэ Шэшэн, Ингуш, Дэгъыстан, Осетие Ищхъэрэ щІыналъэхэм щылажьэ университетхэм я Іэщіагъэліхэм.

Апхуэдэ зэф эк лъагэ зыбгъэдэлъ ц ыху щыпкъэм, еджагъэшхуэм хуэфащэ дыдэщ УФ-м и Правительствэм егъэджэныгъэ ІэнатІэм щигъэува саугъэтыр къызэрыратар. Къарэмырзэ Барэсбий Егъэджэныгъэмкіэ Урысей академием и академикщ, «Рособрнадзор»-м и коллегием, Инновацэ проектхэр гъэзэщІэнымкІэ къэрал эксперт комиссэм, УФ-м и ректорхэм я зэгухьэныгъэм и советым хэтщ. Къинэмыщауэ, Къарэмырзэ Барэсбий ящыщщ «Университетым жылагъуэм щигъэзащІэ къалэнищ» дунейпсо рейтингыр зэхэзыгъэувахэм. Ар и пашэщ ЩІыналъэ экономикэм бжыгъэр и лъабжьэу зегъэужьынымкІэ программэр зыубзыху ІэщІагъэлІ гупми.

Илъэс 20-м щІигъукіэ зыпэрыта ректор къулыкъум текІа нэужь, лъэпкъ еджагъэшхуэ Къарэмырзэ Барэсбий егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министрым ищіа унафэм ипкъ иткіэ, ягъэувауэ щытащ зэман кіыхькіэ зи пашэу щыта, зыужьыныгъэмрэ зыузэщІыныгъэмрэ я гъуэгущІэм триша, Бэрбэч ХьэтІутІэ и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым и президенту.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Налшык дэт «Театр щхъуантІэм» иджыблагъэ къыщызэрагъэпэщащ Бэрбэч ХьэтІутІэ и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетыр мы гъэм диплом плъыжькіэ къэзыухахэм я гуфІэгъуэ пшыхь. Университетым и ректорым и къалэнхэр зыгъэзащіэ Алътуд Юрэ еджапіэ нэхъыщхьэм и унафэщіхэм, хьэщіэ лъапіэхэм, егъэджакІуэхэм. пшыхьыр зращі экіхэм я адэ-анэхэмрэ я ныбжьэгъухэмрэ я Іэгуауэшхуэхэм щ Іэту диплом плъыжьхэр яритыжащ еджэным ехъул/эныгъэ лъагэхэр шы-

псалъэ зратахэм ящыщщ КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІ Мусуков Алий.

зыІэрызыгъэхьа цІыху 634-м.

- Ди республикэм и Правительствэм хэтхэм, си щхьэм къабгъэдэкІыу си гуапэу сынывохъуэхъу ехъуліэныгъэфіхэр зыІэрывгъэхьэу еджапІэ нэхъыщхьэр къызэрывухамкіэ. Студент илъэсхэр еджапІэ нэхъышхьэм шІэса дэтхэнэ цІыхум и дежкІи гуимыхуж лъэхъэнэ дахэщ, Іуэхугъуэ гъэщІэгъуэн куэдхэмрэ къэхъукъащіэ хьэлэмэтхэмкіэ гъэнщіауэ. Ар гупсысэ пэрытхэм, жыжьэ күүэ мурадхэмрэ хъуэпсапІэхэмрэ я лъэхъэнэщ, апхуэдэуи щІалэгъуэм, ныбжьэгъугъэм, лъагъуныгъэм я зэманщ, творческэ Іуэхугъуэ зэмылІэужьыгъуэхэм я щіэдзапіэщ. Нэхъыщхьэращи, а илъэсхэращ къэкlуэну гъащІэм и лъабжьэр цІыхум щигъэтІылъыр, абы гъуэмылэ гъуалэм гуапэу ехъуэхъуахэм щыхуэхъуну ІэщІагъэр щызригъэгъуэтыр, - къыхигъэщащ Мусуковым. - Мы гъэм илъэс 90 мэхъури, КъБКъУ-м щагъэхьэзыр лъэпкъ экономикэр зыхуэныкъуэ, щІэныгъэ куурэ зэфІэкІ лъагэрэ зыбгъэдэлъ Іэщіагъэліхэр. Апхуэдэу а еджанэхъыщхьэр лъэпкъ щэнхабзэмрэ хъугъуэфІыгъуэхэмрэ я хъумапІэ хьэлэмэтщ. А псоми уримыгушхуэу къанэркъым. КъБКъУ-р илъэс бжыгъэ ипэкІэ къэзыуха сэ ноби сропагэ а Іуэхугъуэхэм. Сыщогугъ фи гу лъащІэхэми а фІыгъуэхэр щыфхъумэну, куэдрэ фри-

гушхуэну. Правительствэм и Унафэщіым фіыщіэ псалъэ хэхакіэ захуигъэзащ университетым и егъэджакІуэхэм, ІэщІагъэлІ- гъэм и унафэщі Амщокъуэ «УФ-м и университет нэхъыфі хэм, абыхэм я лэжьыгъэр гу- Фатіимэт, Бгы лъагэ геофи-

Жыжьэ кІуэ мурадхэр я гъуэгугъэлъагъуэу

зэрыщытыр, пщІэрэ щІыхьрэ зэрыпылъыр къыхи-

ФІым я фІыжу еджапіэ нэхъыщхьэр къэзыуха щІалэящыщщ УФ-м и Президентым Кавказ Ищхъэрэ щІыналъэм щиІэ полномочнэ ліыкіуэм егъэщІылІауэ КъБР-м щыІэ федеральнэ инспектор нэхъышхьэ Мэкъуауэ Тимур. Пшыхьым и хьэщіэ гуапэхэт щІэныгъэмкІэ и министр **Езауэ** Анзор, щэнхабзэмкІэ и министр **Къумахуэ Мухьэдин**, экоминистр Рахаев Борис, спор-Ислъам, щІыуэпс хъугъуэфІыгъуэхэмрэ экологиемкІэ и зацэ» Шаваев Ильяс, министр лъэпкъ Іуэхухэмрэ жылагъуэ проектхэмкІэ и министр КІу-

зикэ институтым и унафэщІ Беккиев Мухътар, Щэнхабзэ щІэинхэр хъумэнымкІэ къэрал управленэм и пашэ Гонтарь

Олег сымэ, нэгъуэщІхэри. Пшыхьыр езыгъэкІуэкІхэм абы кърихьэл ахэм ягу къагъэкІыжащ мы гъэр КъБКъУ-м и юбилей илъэсу зэрыщытыр. Илъэс 90 хъу гъуэгуанэ купщафі экъэзыкі у ауниверситетым и тхыдэм щыщ напэкіуэці щхьэхуэхэм щыгъуазэ хуащІу, КъБР-м егъэджэныгъэмрэ жаlащ ар къэралым и еджапіэ нэхъыщхьэхэм щекіуэкіа къэпщытэныгъэхэм япкъ иткІэ, УФ-м и университет нэномикэ зыужьыныгъэмкІэ и хъыфІи 100-м зэрахэхуар. КъинэмыщІауэ, «Къэхутэны тымкІэ и министр Хьэсанэ гъэ», «Инновацэ», «Социализацэ», «ИнтернационалиунэтІыныгъэхэмкІэ КъБКъУ-м къигъэлъэгъуа лэжьыгъэхэм балл лъагэхэр зэрыхуагъэувари къыхагъэрашын Анзор, КъБР-м и щащ. Языныкъуэ унэтІыны-Профсоюзхэм я зэгухьэны- гъэхэмкІэ еджапІэр хэхуащ 50» топым. КъинэмыщІауэ,

КъБКъУ-р хэтщ «Приоритет-2030» къэрал программэми. КъБКъУ-м и ректорым и къалэнхэр зыгъэзащІэ, техникэ, экономикэ щІэныгъэхэм я доктор, щІэныгъэмрэ техникэмрэ щиІэ ехъулІэныгъэхэм папщІэ УФ-м и Къэрал саугъэтыр зрата, Урысей Федера-

тельнэ къэрал чэнджэщэгъу Альтуд Юрэ псальэ щратым еджапІэ нэхъыщжиІащ хьэмрэ ІэщІагъэ щрагъэгъуэту абы хыхьэ курыт еджапіэхэмрэ нобэ студент мин 17-м нэс зэрыщІэсыр, УФ-м и щІыналъэ 40-м щІигъум, хамэ къэрал 50-м нэсым ящыщу. Зэреджэ программэу 360-м тет лэжьыгъэшхуэ щокІуэкІ нобэ университетым.

цэм III класс зиІэ и действи-

Мы гъэм КъБКъУ-р къаухащ цІыху 3107-м. Хабзэ зэрыхъуащи, абыхэм ящыщу процент 65-м щІигъур зрагъэгъуэта ІэщІагъэмкІэ лэжьыгъэ ІэнатІэ мэувыф. Ахэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и

зыужьыныгъэр зыгъэкІуэтэ ну, абы хьэлэлу хуэлэжьэну къару ину зэрыщытым шэч хэлъкъым, Алътудым. - Сигуми си псэми къабгъэдэкІыу хъуэхъу университетыр ехъулІэныгъэкІэ къызэрывухамкіэ. Щіэныгъэ куу зэрызэвгъэгъуэтам къыдэкІуэу, фэ а илъэсхэм къэфщІащ ныбжьэгъугъэ быдэм и къарур, зыхуэвгъэувыжащ жыжьэ кІуэ мурадхэмрэ хъуэпсапІэхэмрэ. Фи къэкІуэнум лъабжьэ быдэ хуэхъунущ а фІыгъуэхэр. Си фіэщ мэхъу фэ щіэныгъэлі ціэрыіуэхэр, іэщіагъэлі щыпкъэхэр, лэжьыгъэм и къызэгъэпэщакіуэ Іэкіуэлъакіуэхэр къызэрыфхэкІынур. Дэтхэнэми гъащіэм фи увыпіэ щыв-

гъуэтыжыну сынывохъуэхъу. Пшыхьыр адэкіэ ягъэдэхащ КъБКъУ-м и «Каллисто», «Амикс», «Къафэ». «Импульс» гупхэм, республикэм и

КЪАРДЭН Маритэ.

ХьэтІохъущокъуэм и жыг хадэ

Кавказ Ищхъэрэм ит нэхъ парк ин дыдэхэм ящыщщ Налшык къалэм иІэр - ХьэтІохъущокъуэм и жыг хадэр. Ар гектар 250-рэ мэхъу. Абы къыщокі бзииху, жыгей, псей, япон хьэиуей, нэгъуэщІ жыг лІэужьыгъуэ куэд. Жыг хадэр зэрыхасэрэ илъэс 200-м ноблагъэ

БЛЭКІА ліэшіыгъуэм и тіоші гъэхэм паркым зэхъуэкіыныгъэшхуэхэр игъуэтауэ щытащ. Иджыпсту паркым иІэ теплъэр и фІыщІэщ архитектор Казин Владимир. Абы зэриубзыхуам тету паркыр еф Іэк Іуэным я гуащ Іэхалъхьащ республикэм щыпсэухэми. Ахэр я зыгъэпсэхугъуэ махуэхэм кlуэурэ лэжьакlуэхэм ядэІэпыкъуащ. КъагъэщІэрэщІэжа жыг хадэр 1923 гъэм жэпуэгъуэм къызэlуахащ, «Интернациональнэ» цІэр иІэу. 2007 гъэм абы фіащащ «Хьэтіохъущокъуэм и жыг хадэ» ціэр.

Къалэ паркыр кlуэ пэтми нэхъ ин мэхъу. 1930 гъэхэм жыггъэкl Ковтуненкэ Иван абы псей щхъуантіэхэр щыхисащ. Иужькіэ паркым ихьэпіэ хуащіащ метритху и лъагагъыу, абы ирихьэліэу и цІэри яхъуэжащ: «Кабардинский парк». Илъэсищ фІэкІа дэмыкіыу, аргуэру паркым и ціэр яхъуэжащ - «Сталиным и ціэр зезыхьэ парк» фіащащ. И ихьэпіэри щізуэ ягъэуващ, Весин Владимир ищауэ.

Зы илъэсым нэхърэ къыкІэлъыкІуэм нэхъ дахэ, зэІузэпэщ хъууэрэ макіуэ ціыхубэм я зыгъэпсэхупіэ, нэгузегъэужьыпіэ ХьэтІохъущокъуэм и жыг хадэр. 2002 гъэм ар къалъытащ Урысейм и парк нэхъ щхъуант з дыдэу. Абы итщ Хэку зауэшхуэм хэкІуэдахэм я фэеплъыр, удз дахэ хьэсэ гъэщІэрэщІахэр, удз гъагъэкІэ щІа махуэрыбжэр, ПащІэ Бэчмырзэрэ Мечиев Кязимрэ я фэеплъ сынхэр, нэгъуэщ куэди.

БИЦУ Жаннэ.

къалъхуащ

Нобэ

♦Акъылым зезыгъэужь джэ-

гукІэхэм я дунейпсо махуэщ

◆1937 гъэм къалъхуащ адыгэ

«Адыгэ псалъэ» газетым жэ-

уап зыхь и секретарым и

къуэдзэу илъэс куэдкіэ лэжьа

Зыгъэхьэзырар

гъэм

усакіуэ, тхакіуэ, журналист,

Меларди 8-м дыхуокІуэ

я бжыгъэр псынщіэ дыдэу зэрыхэхъуэм къишэнкіэ хъуну гуныкъуэгъуэр зыхуэдэм ООН-м щытепсэлъыхьын щыщіадзар ліэщіыгъуэ блэкіам и 60 гъэхэрщ. Зэманым къызэригъэлъэгъуамкіэ, щіэныгъэрылажьэхэр а лъэхъэнэм зыгъэпІейтеяр щхьэусыгъуэншэу къыщіэкіакъым, 1999 гъэм и жэпуэгъуэм ди планетэм щыпсэуам я бжыгъэр, 1960 гъэм елъытауэ, тіукіэ нэхъыбэ (мелардихым щхьэдэхыу) зэрыхъуар къэтлъы-

ЩІЫ Хъурейм цІыхуу тесым я дунейпсо махуэу бадзэуэгъуэм и 11-р къыщалъытар (World Population Day) OOH-M и Ассамблее Нэхъыщхьэу 1990 гъэм и дыгъэгъазэм екіуэкіарщ. ХэзыщІыкІхэм зэрыжаіэмкіэ, ар а піалъэм шірагъэхьэліар 1987 гъэм бадзэуэгъуэм и 11-м ди планетэм ціыхуу щыпсэуам я бжыгъэр меларди 5-м зэрыщыщ-

хьэдэхарщ. щІэныгъэлІхэми АтІэми. ООН-м щылазэрыжаІэу, жьэхэр мы адэкІи нэхъ псынщІэжу зэрыхэхъуэми, а Іуэхум дяпэкіэ гъэм зэрызихъуэжам кіэдызыхуишэнкіэ хъуну зыхуагъэфащэхэми дегупсысу щытыгъамэ. Уэ сыти жыІи, къызэрекІуэкІым дытетмэ, 2050 гъэм ЩІы Хъурейм щыпсэунухэм я бжыгъэр мелард 11-м ціэнымкіэ, щыпсэухэр зыхэт нэсыныр зыхуэІуа щыІэкъым.

Тхыдэм дриплъэжмэ

ЛІэщІыгъуэ блэкІахэм къызэрыхэщыжымкіэ, ЩІы Хъурейм цІыхуу тетам я бжыгъэр зэман кіыхьым къриубыдэу зэрызихъуэжа щ агъуэ щымыІзу къекіуэкіащ. Уеблэмэ щыпсэуахэр мелардым щынэсар XVIII - XIX ліэщіыгъуитІым я зэпылъыпІэрщ. Арщхьэкіэ, адэкіэ къэхъуар гъэщІэгъуэныщэщ: ди планетэм ціыхуу тетам я бжыгъэр мелардитІым щхьэдэхыным лъэ пхыдзахэм я нэІэ зэраабы иужькІэ ихьыжар къыкІэлъыкІуа илъэси 130-рэ къудейрщ! Апхуэдэу екІуэкІыурэ, зэрыщыщІипщытыкІыр, зыщыпсэуахэм я бжыгъэр меларди 2,5-м нэсащ.

Зи гугъу тщІы Іуэхум ехьэліауэ 1994 гъэм и фокіадэм Египетым и къалашхьэ Каир щекІуэкІат къэрали 179-м я лыкіуэхэр блэкlахэм ЩІы лъэхъэнэ

хъуэкІыныгъэу къыхыхьахэр зыхуэдэмрэ. Зэхыхьэм къыщащта программэу къыкІэлъыкІуа илъэс 20-м тещІыхьам къыщыгъэлъэгъуат а Іуэхум щіыте- піалъэм къриубыдэу ди плагузэвыхьыр псом я дежкіи нетэм ціыхуу тетынухэм я гурыІуэгъуэ хъунут ди плане- щыІэкіэ-псэукіэр зыхуэдэнум тэм ціыхуу тесым я бжыгъэр щыгъуазэ зыхуэщіынымкіэ гъэзэщІапхъэхэмрэ я бжылъыплъынымкІэ лэжьыпхъэхэмрэ. КъищынэмыщІауэ, а программэм иратхат зи зыужыныгъэкІэ адрейхэм къакІэрыху къэралхэм запытхьэмыщкІагъэм къыхэшынымкіэ, дэхуэхахэм щіэныгъэ егъэгъуэтынымкІэ, куэд зиІэ унагъуэхэм защІэгъэкъуэнымкІэ хэкІыпІэу къалъытэхэри

Къыхэгъэщыпхъэщ, ООН-м, къызэрыунэхурэ илъэс пщІы бжыгъэ фіэкіа дэмыкіами, зи зыужьыныгъэкІэ адрейхэм къакІэрыху къэралхэм ядэІэпыкъунымкІэ къыгуэхыпІэ зимыІэ лэжьыгъэфі куэд зэрызэфІигъэкІар, мы зэманми зэригъэзащ эр. Сыт и уасэ, псалъэм папщіэ, зэгухьэныгъэм дунейпсо зыужьыкіэм пэіэщіэ хъуа щіынатригъэтыр, щыпсэухэм я бжыгъэр къытригъэзэжурэ 1950 гъэм ди планетэм цІыхуу хуей-зыхуэныкъуэхэр зэрызэхигъэкІыр?!

ХэхъуэкІэм теухуауэ

АтІэми, ди планетэм щыпзыхэта зэхүэс сэухэм я бжыгъэм ямылейуэ гукъинэж. Абы щыхэплъат хэхъуэн щыщІидзар XX лІэшІыгъуэм и етІуанэ Іыхьэрш. Хъурейм, зэрыщыту къат- Псалъэм къыдэкІуэу къыхэдщтэмэ, зыужьыкізу иіамрэ гъэщынщи, 1974 гъэм ар меціыхуу тетахэм я псэукіэм зэ- ларди 4-м нэсащ. Илъэс 13

дэкІри, ЩІы Хъурейм къытехутащ мелардитхум нэзыхусыфа» цІыху цІыкІур. КъыкІэлъыкІуа илъэс 12-р и кІэм щынэблагъэм (XXI ліэщіыгъуэм дыщыхыхьам), ди бжыгъэр мелардихым щхьэдэзыгъэха сабийри дунейм къытехьащ. Аргуэру илъэс 12 къызэрызэднэкІыу, 2011 гъэм и жэпуэгъуэ мазэм ООН-м хъыбар зэбгригъэхащ ЩІы Хъурейм цІыхуу тетым я бжыгъэр меларди 7-м зэры-

нэсамкіэ. ЩІэныгъэлІхэм зэрыхуа ъэфащэмкіэ, 2023 - 2024 гъэхэм ди планетэм цІыхуу щыпсэунухэм я бжыгъэр меларди 7,8-м «лъэІэсынущ». ЗэрытщІэщи, ди планетэм тет къэралхэм. щІыналъэхэм щыпсэухэм я бжыгъэр зэрыщыхэхъуэми хуабжьу зэшхьэщыкІыныгъэшхуэ иІэщ.

XXI ліэщіыгъуэм, псоми зэрытщІэщи, нэхъ дыкъэзыгъэгузавэ Іуэхугъуэу къыкъуэк ахэм хабжэ ди планетэм и щхьэфэм иІыгъ хуабагъэм хэхъуэ зэпытурэ зэрекІуэкІри. Абы и щхьэусыгъуэхэм ящыщу щІэныгъэлІхэм къалъытэр ЩІы Хъурейм щыпсэухэм я бжыгъэр кІуэ пэтми нэхъыбэ зэрыщыхъум къыдэкІуэу, къыщрахьэжьэ лэжьыгъэхэми зэрыщыхэхъуэрщ. Уеблэмэ иужьрей Гуэхугъуэр куэдкІэ нэхъ дыкъэзыгъэгу-

завэщ. Аращи, ЩІы Хъурейм тетхэм я дунейпсо махуэр къыщІыхалъхьар щІэныгъэлІхэри жылагъуэри зи гугъу тщІахэм нэхъ зэіухауэ тепсэлъыхьын, гумызэгъагъэ тхэлъуи абы дыхущытын па-

КЪУМАХУЭ Аслъэн

Дунейм щыхъыбархэр

Паспортыр нэхъ тыншу къы ахыфынущ

УФ-м и Президент Путин Владимир бадзэуэгъуэм и 11-м Іэ щІидзащ Украинэм щыпсэухэм урысей паспорт етыным теухуа хабзэщІэм.

«Украинэм, Донецк ЦІыхубэ Республикэм, Луганск ЦІыхубэ Республикэм, апхуэдэуи абыхэм я паспорт ямыГэу ДНР-м, ЛНР-м е Украинэм зэпымыууэ щыпсэухэр хуитщ УФ-м и цІыхуу къызэралъытэ дэфтэрыр нэхъ тыншу къыдазэрыхуейм лъэјукіэ зыхуэфащэ ІуэхущіапІэхэм зыхуагъэзэну», - итщ унафэм.

Абы къикІыращи, урысей паспортхэр иджы нэхъ тыншу къы ахыфынущ Донецк, Луганск републикэхэм, Запорож-

скэ, Херсонскэ областхэм кІэ бей Хьэрып Эмират Зэгуэтщыпсэухэм нэмыщІ, Украинэм и унафэм щІэт щІыналъэхэм исхэми. Паспортыр къратын папщіэ, нэхъ пасэм зэрыщытам хуэдэу, украинхэр УФ-м илъэситхукІэ щыпсэуауэ щытын, урысыбзэмкІэ экзамен ятын, я щхьэ зэрагъэпсэужыфым щыхьэт техъуэ тхылъ яІэн хуейуэ хуагъэувыжыркъым. Къимыдэкіэ, лъэіу тхылъым хэплъэныр мазищым къриубыдэу зэфlэ-кlынущ, илъэс псо абы темыкіуадэу.

«НасыпыфІэхэм я жылэ»

Тхьэмыщкіэ здэщымыіэ, уеблэмэ щыпсэу псори къанэ щІагъуэ щымыІэу щымелуанырыбжэ къуажэ нэгум къыщІэгъэхьэгъуейщ, ауэ апхуэдэхэри щы іэщ.

ШІыуэпс хъугъуэфІыгъуэхэм-

псэукіафіэхэм узыщрихьэліэ-

Апхуэдэ щапхъэу къахьхэм ящыщщ Китайм и Хуаси къуажэр. Цзянсу провинцэм хыхьэ дащІыхьарщ. а жылэм цІыху мин 60 хуэдиз щопсэури, мымелуанырыбжэу яхэтыр закъуэт акъуэщ мыбы хуэмыщІауэ къыщалъытэр зи мылъкур доллар мин 400-м щІимыгъухэрщ. Къуажэдэсхэм къатитІу, щыуэ зэтет унэ зэпэщхэр, машинэ лъапіэхэр яіэщ. Еджэнми, медицинэ Туэхутхьэбзэхэми, псэупіэхэми пщіэ щіатыркъым, жьы хъуахэм, уеблэмэ абыхэм лъыплъхэм щхьэхуэу ядо-Іэпыкъу, ерыскъыри пщІэншэу ират.

Къуажэм дэлъ зэlузэпэщагъыр зылъагъухэр занщІэу щІоупщІэ: сыт и лъабжьэр нэр зыгъэгуфІэ псэукІэм, апхуэмылъку къыздрахыр ДИЗ

дэнэ? ЦІыхухэм насыпырыхьу хэм я закъуэкъым жылэ къахущіэкіар ліэщіыгъуэ ныкъуэм щІигъукіэ узэіэбэкіыжмэ, щэкі зэмыліэужьыгъуэхэр щащі, цыхэкіхэр щызэіуащэ, щалэ фабрикэ къуажэм зэрыľуэхущІапÌэм зиужьри, коммунистхэм дунейпсо ціыхубэр зыщіагъэхъуэпсу щыта псэукіэр мы жылэм щызэтраухуэфащ - я гуащІэм къыпэкІуэр нэсу кърату, кІуэ пэтми нэхъри зызыубгъу ІуэхущІапІэм и фейдэми я Іыхьэ хэлъу мэпсэу жылэдэсхэр. «НасыпыфІэхэм я жылэкІэ» зэджэ Хуаси нэхъри зеужь, Іуэхущіапіэщіэхэр дащіыхь, ціыхухэр я къэкіуэнум шымыштэу псэун папщІэ зыхуей псомкІи къызэрагъэпэщу, адрей хэкурысхэми щапхъэ яхуэхъуу.

сурэтыщІ-график, Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыхубэ художник Пащт-Хъан Алим. Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 24 - 25-рэ, жэщым градус 18 - 19 щыхъунущ.

ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэщ.

Брай Адэлбий.

♦ 1972

Уэшх блэкіам щіакіуэ кіэлъумыщтэж.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

ЯтІагъуэм и къару

ЯтІагъуэ гъэжьам (керамикэ) хьэпшып къыхащіыкіыу щрагъасэ школ ди республикэм япэу къыщызэјузыхар Хьэціыкіу

ЦІЫХУМ и гум фІэфІ Іуэху ищІэмэ, къехъулізу жаіз. Армырамэ, и щхьэ иритригъзуну хъыджэбзым къригъэжьа Іуэхур палъэ кіэщікіэ іэщіагъэ зэрыхуэхъуар дауэ къыбгурыІуэну? Пэжу, Миланэ и лэжьыгъэм щытепсэлъыхькіэ, гурэ псэкіэ зэрыбгъэдэтыр къомыщіэнкіэ іэмал имыіэу, и нэхэр мэлыд. Абы дызэса хьэпшыпхэм щІыкІэ щІэщыгъуэ къахуигъуэтащ, а ІэщІагъэм хуиІэ художественнэ еплъыкіэ хьэлэмэтым хегъахъуэ и Іэрыкіхэм я щіэупщіэм я бжыгъэм.

ХьэцІыкІум КъБКъУ-м и филологие факультетыр, КъБКъАУ-р къиухащ. Иджыри студенту абы «Университетская жизнь» газетым щылэжьэн щІидзат, абы щыгъуэщ сурэт техыным гу щыхуищІари.

2015 гъэращ ар япэу ятІагъуэм щыдихьэхар. Дихьэхар Іуэхут, ятІагъуэр зэращІ, щагъэджэрэз стіол хъурей ціыкіум хуэдэ къыщащэхун ягъуэтыртэкъыми, абы и щхьэгъусэм хуищІат зэрыжьыщІэ машинэм хэлъ пкъыгъуэхэр къигъэсэбэпри. ЯпэщІыкІэ а стІол хъуреймкІэ Миланэ унэм щылэжьащ, и ІэрыкІхэр зэрищІыр Интернетым кърилъхьэу. ИтІанэ, абы къыпэджэжыр куэд щыхъум, зезыгъэсэну хуейхэр къыщылъа уэм, и Гуэхум зригъэубгъун хуей хъуащ. ИджыкІэ Миланэ и закъуэкъым ятІагъуэ кІыщым щылажьэр, абы и деж япэ дыдэу къэкІуауэ щыта Шаваевэ Эллэ нэхъ цІыкІухэр егъасэ, кІэфий зэмылІэужьыгъуэхэр сабийхэм я гъусэу Исаенкэ Маринэ ещІ, сабийхэм джэгукІэ зэмылІэужьыгъуэхэр ирагъэлъагъу КІэрэф Альбинэрэ Іэщын Миланэрэ.

къакіуэхэр ныбжькіэ гуэшауэ ягъасэ. Илъэ- хьэпшыпыр тхьэмахуэм нэблагъэкіэ езысищым щегъэжьауэ блым нэс нэхъыбэу езыру ягъэгъущри, итlанэщ хьэкум щрагъэуятІэкІэ ягъэджэгу, хьэпшып цІыкІуэфэкІуэхэр вэр. Абы яужьи ар занщІэу къэбгъэсэбэп хъуирагъэщІ. Нэхъ балигъхэм унэтІыныгъэ щхьэхуэ зиіэ мастер – классхэр драгъэкіуэкі. Ахэр махуэшхуэ гуэрхэм е гъэм и теплъэятІагъуэу килограмм 28-рэ къышагъэсэбэп. шыпхэм я жармыкІзу илъэс къэс къалэш-ЯтІагъуэм хьэпшып гуэр къыхэпщІыкІын па- хуэхэм щрагъэкІуэкІыр сэбэп мэхъу. пщіэ зэмани къаруи ухуейщ. Япэщіыкіэ ятіэр ІэтІэлъатІэ хъуху зыІащІэ, итІанэ къыха- хуэгъэпса лэжьыгъэ и куэдщ Миланэ. Абы и щІыкІынум и теплъэр ящІ, ар щагъажьэкІэ хьэку пщтырым къыщымычэн щхьэкіэ и джа-

бэхэр піащізіуи піащзіуи пщіы хъунукъым. Хьэпшыпым кІэрылъыну пкъыгъуэ цІыкІухэр щхьэхуэу ящІ, абы къыкІэлъыкІуэу тхып-ЯтІагъуэ щаупІэ кІыщым зыщызыгъэсэну хъэхэр тращІэри ялэж. А псори зэфІэкІа иужь нукъым, ар махуэ зыбжанэкІэ ягъэупщІыІужри, аргуэру хьэкум щагъажьэ.

ЯтІагъуэм урилэжьэну тыншкъым. Ауэ ди гъуэхэм ятеухуауэ щытынкіэ мэхъу. Ахэр къэралым ис керамистхэр Интернеткіэ зэзэрылажьэ ятІагъуэр Москва дэт керамикэ рызэрыщІэм, зэрызэчэнджэщым и фІызаводым кърагъэш. Ику иту мазэм школым гъэкіэ, мы Іуэхур къощіэрэщіэж. Іэрыкі хьэп-

Макъамэм, лъагъуныгъэм, плъыфэхэм ІэдакъэщІэкІ къэс гупсысэ гуэр зэрыщІэлъыр нэрылъагъущ. КъызыхэкІа лъэпкъым теухуауэ хъыджэбз ІэпэІэсэм жиІэм ущымыгуфіыкіынкіэ іэмал иіэкъым.

«Сэ адыгэ дунейм сыщышу. адыгэ гупсысэкІэ сиІэу зыкъызолъытэж. АфІэщхъуныгъэм дамэ къыстрегъакіэ. Зызыщіэж и гъуэгу нэхъ тыншу къыхихыжыфу къысщохъу. Си анэдэлъхубзэр фІы дыдэу солъагъу, ар куэдым гугъуу къалъытэ, ауэ ар бзэм и беягъым зэрифіыгъэм егупсысыр мащіэщ. Псом хуэмыдэу сфіэфіщ щызэбдзэкікіэ бзэр зэрыджэгур. Ди адыгэ хабзэхэр дунейм узэрыхэзэгъэн Іэмал телъыджэщ, зызужьауэ къалъытэ нобэрей гъащІэм ди хабзэр йокІупс. ФІыгъуэ мылъытэщ дызыхэпсэукІ щІыуэпсыр. Налшык къалэ ущыпсэуну сыт и лъэныкъуэкІи щІыпІэ тыншу къызолъытэ», щыжею Миланэ и интервьюхэм ящыщ зым.

Езым фІыуэ илъагъу сурэтыщІхэм ящыщу ХьэцІыкІум я цІэ къреІуэ Миро, Црым Руслан КъищынэмыщІауэ, хъыджэбзыр адыгэ тхыпхъэщІыпхъэхэм, абыхэм я щІагъыбзэм дахьэх.

ЕхъулІэныгъэм и щэхуу абы къелъытэ махуэ къэс мащіэ-мащіэу уи зэфіэкіым, къэухьым зебгъэужьыныр. Ар ефіэкіуэну, зиу-

ИНЭРОКЪУЭ Данэ.

Адыгэ макъамэ Москва що**l**y

Адыгэ (шэрджэс) композиторхэм я камернэ макъамэм и пшыхь Москва дэт филармонием иджыблагъэ щекІуэкІаш. Ар зи жэрдэмыр КъБР-м и ціыхубэ артист, музыкант ціэрыіуэ Къэбэрдокъуэ Муратщ.

АДЫГЭ макъамэр иужьрей зэманым утыку инхэм нэхъыбэрэ къыщы у зэрыхъуам куэдым гу лъатагъэнщ. Псалъэм папщІэ, ди къэралым щекіуэкі зэхыхьэшхуэхэм щІэх-щІэхыурэ ирагъэблагъэ куэдым фІыуэ ялъэгъуа Ored Recordings гупыр. ЖыпІэнуракъэ, гъэ кІуам ахэр Нидерландхэм ирагъэблагъэри, Европэм макъамэмкІэ и фестиваль нэхъ инхэм ящыщ зым хагъэтащ. ИкІи куэдым ягу ирихьауэ тепсэлъыхьыжу Интернетым къралъхьауэ щытащ.

Ущымыгуфіыкіынкіэ Іэмал иІэкъым адыгэ макъамэм и пщІэм зэрыхэхъуэм. Дауи, ар куэдкіэ я фіыгъэщ ди композитор Іэзэхэм, ауэ тІэунейуэ фІыщІэ яхуэфащэщ, музыкэ щІэныгъэ яІэу, лъэпкъыпсэу къэтэджа ди щІалэгъуалэм.

Москва щекІуэкІа пшыхьым щагъэзэщ адыгэ дунейм фІыуэ къыщацІыху макъамэт-

ххэv Нэхей Аслъэн (Адыгей). ХьэІупэ ДжэбраІил (КъБР) Даур Аслъэн (КъШР), Пыс Артём (Адыгей), проектыр зи жэрдэм Къэбэрдокъуэ Мурат сымэ я ІэдакъэщІэкІхэр.

Адыгэ макъамэхэм, Іэмэпсымэ бзафіэхэм, щіалэгъуалэ композиторхэм я іэдакъэщіэкі ІэпэІэсэм дахьэхат пшыхьым кърихьэліахэр. Лъэпкъ гъуаз- щіыну, - жеіз Къэбэрдокъуэм.

джэм и къудамэщІэу абы хэтащ Къэбэрдокъуэ Мурат, КІасэ Іэминэ, Темыркъан Залымджэрий. Тхьэлыджокъуэ Сюзаннэ сымэ, нэгъуэщІхэри.

- Сэ куэд щІауэ сыщІэхъуэпсырт москвадэсхэр адыгэ телъыджэхэм нэІуасэ хуэс-

къызэрымыкІуэу адыгэ композитор ныбжьыщІэхэу Къэбэрдокъуэ Муратрэ Пыс Артёмрэ.

- ШІалэхэм гъэщІэгъуэну зэхаухуэнат цІыхубэ макъамэхэмрэ академическэхэмрэ.

Макъамэдж цІэрыІуэ Ува- Куэду сыхуейт ахэр зытехьа ров Сергей пшыхым теухуауэ гъуэгум хущ емыгъуэжу тетыпсалъэ гуапэ куэд итхащ. Ар ну. КъызэрысщыхъумкІэ, абы узэлэжьын щымащІэкъым. Апхуэдэу сэ сыхуейт шэрджэс макъамэхэр нэхъыбэм зыхезгъэхыну. Шэч къытесхьэркъым абы цІыхухэр зэрыдихьэхынум, - етх Уваровым.

ЩОМАХУЭ Залинэ.

«Хьэцыбанэ»

А фІэщыгъэм щІэту Интернетым щылажьэ тыкуэн гъэщІэгъуэным пщащэм я нэхъ гъэф ами къищэхун щигъуэтынущ. Адыгэ дамыгъэ, тхыпхъэхэмкІэ гъэщІэрэщіа щыгъынхэмрэ бзылъхугъэм зэрызигъэдахэ хьэпшыпхэмрэ зэщымыщу, щІэщыгъуэу щащи, уемы-хъуэпсэн плъэкlыркъым.

ІУЭХУР зэхэзыубла Щоджэн Фатіимэт зэрыжиіэмкіэ, ар и Іэдакъэщіэкіхэмкіэ хущіокъу къызыхэкІа лъэпкъым и щыІэкІэ - псэукІэр, хабзэ дахэхэр адрейхэм яригъэцІыхуну, блэкіамрэ нобэмрэ зэпищІэну

Фатіимэт ущепсалъэкіэ, зыхыбощІэ ар адыгэ унагъуэ дахэм къызэрыщыхъуар.

Пщащэм и Іуэхум къежьапІэ хуэхъуари гъэщІэгъуэнщ. Абы жеІэ зэрысабийрэ зыхэтым ящыгъым емыщхь гуэр дапщэщи къилъыхъуэу зэрыщытар. Абы къыхэкІыу и щыгъынхэм зэхъуэкІыныгъэ хьэлэмэтхэр хилъхьэ зэпытт.

Фатіимэт ищіхэм ящыщу щІ эупщІ э нэхъыбэ зиІ эр адыгэ бащлъыкъхэращ. Абы и япэ бащлъыкъыр зэрищІам дыщегъэгъуазэ. Хъыджэбзыр Санкт-Петербург щыІэпхъуам (мы зэманкІэ щыпсэури щылажьэри аращ) зригъэкІун натіа зыіут гъзмахуз пыіз фіэкіа зэи щитіэгъатэкъым. кІащ адыгэ бащлъыкъ здыуэ къалэшхуэм щыщыстІэгъэну. тегушхуэри ищІын щІидзащ.

арщхьэкіэ закъритыркъым. яфіэгъэщіэгъуэну зыіэрагъы- нэхъапэіуэкіэ итхауэ иіэ

пы і хуабэ игъуэтыртэкъым, Хьэцыбанэр хъумэ, ціыхум я хьэ. Дэтхэнэ фэилъхьэгъуэми бгъэдыхьэпІэ езым и дамыгъэ иІэжщ. хущхъуэщи, къыхуэзыгъуэтым ейщ», -

напэкіуэціым. УмыгъэщІэгъуэн плъэкІыррыІуатэм къыхэщ Мэзгуащэ и Куэдым яфІэгъэщІэгъуэн образыр иджырей фэилъхьэ-

«Си пъэпкъым хузиІэ пы-«А дакъикъэхэм си щхьэ къэ- щетх абы Интернетым щиІэ щІэныгъэр згъэкІуэдыну сыхуейкъым, си къуэпсхэм я кууагъымрэ абыхэм я тхы-ЦІыху зэхуэсыпіэхэм куэдрэ къым абы «Мэзгуащэ» фіищу дэмрэ нэхъыбэм къезгъэщіэсыкъыщагъэувыІэурэ си пыІэ ида бзылъхугъэ фэилъхьэ- ну, адыгэхэр зэрытелъыджэр гъэщІэгъуэныр къыщысщэ- гъуэхэр (нэхъыбэу джинс курт- езгъэлъэгъуну сыхуейщ. Сэрхуамкіэ къызэупщіырт», - жеіэ кэщ). Берычэтымрэ гъащіэ кіэ мыхьэнэшхуэ иіэщ ар Фатіимэт. Къелъэіу щыхъум, мыухыжымрэ я нэщэнэу Іуэ- ціыхухэм пэжу, нэсу къагурыІуэным», - жеІэ абы.

КъБР-м къыбгъэдэкІыу Фе-«Хьэцыбанэ» цІэр тыкуэным гъуэм екІу къудейкъым, атІэ дерацэмкІэ Советым хэт. щіыфіищар езым и дуней те- куэдым къахегъэщыр. «Дыщэ хьэрычэтыщіэ Къанокъуэ Артыкіэкіэ, хьэлкіэ а къэкіыгъэм жыг», «Дыщэ пыіэ», «Мэз- сен къызэригъэпэща Start-Up зэрызригъэщхьрауэ жеlэ. «Зи гуащэ» сурэтхэм дэтхэнэми и 5642 зэпеуэм щытекlуахэм банэр папцІэ хьэцыбанэм и хъыбар, щІагъыбзэ яІэжщи, ящыщщ ФатІимэ. Пщащэм гъэгъахэр дахэ дыдэщи, куэ- къызыгурыlуэхэм яфlэфlу зэрыжиlэмкlэ, абы куэддым къыпачыну мэlэбэ, къащэху, къызыгурымыlуэхэм рэ зыхуигъэхьэзыракъым,

яІэригъэхьауэ проектыр аращ.

«Хьэцыбанэ» брендым и

щыгъынхэр зэманыр зыпэмылъэщ, модэм имыкі защіэщ. И ІэдакъэщІэкІхэр иригъэфіэкіуэн мурадкіэ, Фатіимэт гъуазджэм и тхыдэр зрегъащІэ, и щІэныгъэм хигъахъуэ зэпытщ. Езым зэрыжиІэмкІэ, ар къыхиха унэтІыныгъэм, лъэпкъ къэс щхьэхуэу бгъэдэлъыр къызытещ щыгъынхэр дыным тетынущ. Ауэ нэгъуэщ І лъэпкъхэм я щэнхабзэ Іэужьым хэІэбэну, зрипщытыну зэримурадри къегъэлъа-

«Сыт хуэдэ Іуэхуми и къе-жьапІэр зы лъэбакъуэщ. Япэр зэрыпчым куэд елъытащ, итіанэ, куэдрэ учэнджащэкіэ мыхьэнэ иІэкъым. ЕхъулІэныгъэр къыщеблыр лэжьыгъэрщ. «Іуэху мыублэ блэ хэсщ», адыгэ псалъэжьыр си дапщэщи жиІэрейт. Сэри а псалъэжьыр си гъуазэу, жысІэмэ, сыщыуэнукъым

Си лэжьыгъэм къыхэсха lyщыгъэхэм ящыщ зыбжанэкІэ сывдэгуэшэну сыхуейт:

- Іуэху фыщытегушхуэкІэ, фышыуэнкіэ фымышынэ. Щыуагъэ къэс акъыл къыхыбох. Зыри зымыщІэрщ щымыуэр. Нэхъыщхьэр, дапщэщи ипэкіэ узэрыкіуэным ухущІэкъунырщ.

Мурадышхуэ зыщІыр, ехъулІэныгъэ псынщІэ ире-

- Влэжь Іуэхур фІыуэ флъагъу. Абы фегупсысу фыкъэуши, фыгъуэлъыж. Ар дапщэщи фи щхьэм илъын хуейщ.

- Зывгъэпсэху. ЦІыхум зэры зигъэпсэхум хуэщІэну лэжьыгъэм и гугъуагъымрэ и инагъымрэ елъытащ. Псалъэм папшіэ, сэ сыгупсысэу, уэрэд седаІуэу Зей мэз Іувым и щы-

гъэпсэхур. Псом нэхъыщхьэращи, евгъэжьа Іуэхум ерыщу, къикІуэт фимыІэу фыпэрыт. Уи мурадым узэрыхуэпэжым куэд елъытащ.

гум сыщыдэкІуейрщ зыщыз-

Сыт хуэдэ ехъулІэныгъэм и лъабжьэр, и щэху нэхъыщхьэр - пщІэр, блэжьыр уи щхьэ хуэпщІэж хуэдэу уегугъу-

ДЗЭГЪАЩТЭ Нусэ.

Делэ

И анэм бгъурыту уэрамым ирикіуэ щіалэ сырыху ціыкіум бзылъхугъэм и Іэр иубыдыну щыІэбэкІэ, мыдрейм:

- Гъуэгу мыгъуэм емыжьэн, щхьэ укъысщыхьа? Зэран ухъуну vкъалъхуам яреи, - жиlэурэ caбийм и Іэр Іуидзыжырт.

- Мамэ, мамэ дгъэзэжмэ, пкlауэм и псысэр къызжепІэжын? - Еууей, сыту сабий тхьэмыш-

кіэ, - жаіэрт ар зылъагъухэм, делэ ціыкіу мыгъуэ, ищіэркъым и анэм хыф Іидзэну Сабий унэм зэришэр...

ЩІалэ ціыкіур къыдэкіуэтея иужь и анэм кІэлъыкІуэн, Іэмал зэриІэкІэ нэхъыбэрэ бгъэдэсын щІидзат. Куэдрэ къэхъурт ар ефауэ жьэражьэу къыщигъуэтыж, дохутырыр къыхуриджэу, езым и Іэр имыутІыпщу нэхъыфІ хъужыху щыбгъэдэс.

- Дыбгъэунэхъужырти, си анэ дыщэ. Зыхуэгъэшэч, зы тІэкІунитІэ зыхуэгъэшэчи пщхьэщыкІынкъэ ари, - жриІэрт.

- Зыгуэр и лажьэщ, делэ дыдэщ ар. И щхьэ пщІэ лъэпкъ хуищіыжыркъым. И анэм хьэп- гъэкіыжу нэгъуэщі къишэ хъунушырым хуэдэу хыфІидзащи, къэ? Ар нэхъыфІмэ, хамэ сабий

езыр абы тегужьейк ауэ щхьэ- ирырап Іиджы. щысщ, - жаІэрт ар къыз-

школым щылэжьэну къыхихащ. - ЩІэныгъэ нэхъыщхьэ зригъэ-

хъуакъым. Делэщ ар, - яухыртэкъым цІыхухэм хъущІэн. И анэр лІа иужькІи щІалэм абы

трилъхьэ зэпытт. Унэ щыпсэум къыбгъурытым

щІэс хъыджэбзыр щІалэм къицыхухэм, - мор зи шалэ къабза-

гъым а Іуплъэгъуейм фІэкІа игъуэтакъэ, абы щыгъуэми шхужьыгуэ хъужу. Абыхэм дэнэ къащыгурыІуэнт, нэхъышхьэр нэм илъагъур зэрыармырар. Зэщхьэгъусэхэм я

гъчнэгъчхэм ялъэгъуащ зэщхьэцІыкІуитІ ящІыгъуу къыдыхьэжу. - Делэу къалъхуар губзыгъэ пхуэщІынкъым, - жаІэрт иджыри цІыхухэм. - И щхьэгъусэр ири-

псэр зы чысэм илъу, жыхуаІэм

Ауэ а псалъэмакъхэр зыкІи къафІэІуэхутэкъым зэщхьэгъусэ Еджапіэр ехъуліэныгъэкіэ къэ- насыпыфіэхэм. Илъэсхэр кіуэрт, зыуха шалэм лэжьапаф күэд сабийхэр ин хъури щхьэж и унакъыхуагъэлъэгъуа щхьэкlэ, езым гъуэ зэригъэпэщыжат, зы махуэли дэкІыртэкъым, абыхэм ящыщ и адэ-анэм деж къэгъуэта щхьэкІэ нэхъ губзыгъэ мыкІуэу.

Щіымахуэ пщэдджыжьыпэу лым псы Іуфэм къыщикіухьу, цІыху гупым зыгуэр къаухъуреии кхъащхьэр ибгынэртэкъым, хьауэ илъэгъуащ. Ахэр кІэкъабзэу зэрихьэрт, удз гъэгъа лъыплъырт, мылым техьэу пхыхуа хьэр зэритхьэлэм. Хьэр дэІэпыкъуэгъу лъыхъуэ щхьэкІэ, тегушхуэн къахэкІыртэкъым гупым. Ліым и закъуэщ псэу--Делэ мыгъуэ, - жа эрт иджыри шхьэр ф эгуэныхь хъууэ зыкІэлъызыдзар.

ЛІыр зыцІыхуу щытахэр щІэмычэу тепсэлъыхьырт ищІам: - Делэ! Къызэремылынур имы

щІ эу арат псы мылым щыхэпкІ эм.

Делэу псэуащ, делэу ліэжащ. ..Дунейм ехыжа лІыр жэнэт бжэІупэм щызэхэтхэм япыуващ. хуэдэу псэурт, ауэ Іуэхуракъэ, са- - Къызэроджэр бий яІэтэкъым. Махуэ гуэрым щІэупщІащ мелыІычыр Къызэроджэр хэт?

- Езы дыдэм сщыгъупщэжащ гъусэхэм Сабий унэм къы ахауэ си ц эр, ауэ си хъуреягъыр ДелэкІэ къызэджэрт, - жеІэри и щхьэр ирехьэх цІыхухъум. - КІуэцІрыкІ, куэд щІауэ ды-

ножьэрт!..

ЗэзыдзэкІар ХЬЭРИС Арианнэ.

Мазэ ныкъуэу уафэм лъэІэс

Иужьрей зэманым куэд гъуэныщэщ.

2014 ГЪЭМ Хьэрып къэралыгъуэм ухуэныгъэхэм я проектхэм я зэпеуэу щекіуэкіам ЯпэщІыкІэ ар «Заабиль» жыг хадэм и дамыгъэ ящІын мурад яІащ.

Transparent House американ архитектор гупрат ар зи хьэу уафэм лъэlэс» проектыр дей мыхъуу, къалэн куэд занщІзу куэдым гурыхь ящыхъуат. Къапщтэмэ, а ухуэныгъэм метр 160-рэ и лъагагъщ. Ар зи ІэдакъэщІэкІ архитекторхэм жаlэ я проектым муслъымэн дунейм и нагъыщэ псори къытещу ящІыну зэрыхущІэкъуар. Къищынэмыщіауэ, «мазэм» хьэрып къэралым и щыІэкІэ-псэукІэр къигъэлъагъуэу къалъытэ.

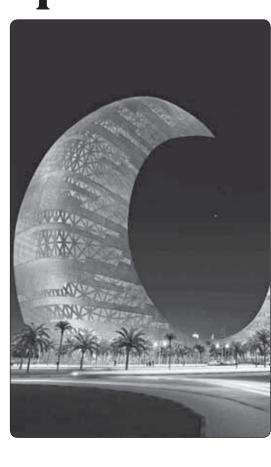
Ар къышІыхахам, дауи, итхьэкъуауэ сурэт техынкіэ шхьэусыгъуэ иіэш - къуэзызыщамыгъэнщі ухуэны- кіыпіэм, ислъам дунейм я гъэхэм ящыщщ мазэ ны- дамыгъэщ. Апхуэдэуи, архикъуэ теплъэ и зэрыжа зарыха за ща унэ телъыджэр. Уафэм абы и теплъэр технологие, щізузу къыпщыхъу мазэ экономикэ и лъэныкъуэкіэ ныкъуэр и теплъэр гъэщІэ- къалэм зыужьыныгъэ зэригъуэтам и щыхьэтщ.

Абы сабий библиотекэ, конференц-зал, шей ефапІэ, шхапІэхэр хэтщ. Ищхьэ дыдэ къатым зыплъыхьыпІэ темазэ ныкъуэр щытекІуат. лъыджэ иІэщи, къалэм хуиту ухоплъэ. Псом хуэмыдэу гур етхьэкъу мазэр жэщым зэщІэблэў щыплъагъукІэ. Ар зыщахэм къалэн нэхъыщзыхуагъэувыжахэм лэжьыгъэр. «Мазэ ныкъуэу ящыщщ ухуэныгъэр екly къу-

игъэзащІэу, зыплъыхьакІуэхэри езы къэралым щыпсэухэри куэду зришэлІэныр. Мы мазэр Хьэрып Эмират Зэгуэтхэм я адрей ухуэныгъэ

телъыджэхэм екІу дыдэу яхэуващ. Абыхэм уахэплъа иужькіэ гурыіуэгъўэ мэхъу Дубай къэкІуэну лъэхъэнэм и къалэу къыщІалъытэр.

ТЭРЧОКЪУЭ Дисэ.

ятеухуа теплъэгъуэ

Тхэн щІэзыдза актрисэ ныбжьыщІэ гуэр Уайльд

Оскар хуэтхьэусыхэрт: - Критикхэм зы псалъи ятхкъым, вагъуэщІэу сыкъызэрыунэхуар къыхагъэщу. Зэгуры уауэ, дзэзыІурагъэлъэдам хуэдэу, щэхущ. Сыт сщІэнур?

- ЗапыпщІыжу уэри зыпсалъи умытхыжмэ, уахурикъуащ, - ехъурджэуащ абы тхакІуэр.

Ференц Лист композитор щіалэщіэм и іэдакъэщіэкіхэм едэіуа иужькіэ:

- Пэжщ, уи лэжьыгъэхэм фіагъ, щіэщыгъуагъ куэд хэлъщ. Ауэ, ди жагъуэ зэрыхъунщи, фІыр - щІэкъым, щІэр – фІыкъым, жиІащ.

Зы бейжь гуэр Шаляпиным къелъэјуащ и ціэкіэ ящі пшыхый хухэтыну, икІи уасэу игъэувымкІи щІэупщІащ.

- Доллар мин, - жиlащ уэрэджыlакІvэм. - Хъунщ, ауэ апхуэдэу

щыхъукІэ, уэрэд жыпІа

иужькіэ си хьэщіэхэм уахэсынущ. Шаляпиныр мащІзу пыгуфІыкІри: - Уи хьэщІэхэм сахыхьэн

хүэмеямэ, доллар щитхукіи уэрэд пхужысіэнут.

УсакІуэу зыкъэзылъытэж гуэрым «КъэкІуэну щІэблэм деж» фІэщыгъэм щІэт и тхыгъэ Вольтер къыхуихьри, къызэрыщыхъур къищІэну щІэупщІащ:

- Зыуи! СызэреплъымкІэ, мыр зыхуэбгъэзахэм я деж нэсынукъым, - жри-

Бернард Шоу зыгуэр къеупщТат: -Уи мыгъуагъэхэр ныб-

жьэгъура хьэмэ жагъуэгъура зыжепІэн хуейр? - Уи мыгъуагъэхэм ныб-

жьэгъухэм уахутепсэлъыхь хъунукъым. Ар уи жагъуэгъухэм къащіэмэ нэхъыфіщ. Нэгъуэщі мыхъуми, дакъикъэ зыбжанэкІэ гурыфІыгъуэу яІэнщ, икІи жыпІэм и кІэм нэс зэредэlуэнум шэч къытумыхьэми хъунущ.

Къалэ гуэрым кІуауэ Дюма тхылъ щащэ тыкуэным щІыхьащ. И деж зэреблэгъэнур щэхуу къэзыщІа тыкуэнтетым зигъэщІэгъуэжу тхылъ дэлъхьэпІэхэр тхакІуэм и тхылъ защІэ ищІащ. Ар щилъагъум, Дюма къэуІэбжьауэ:

- Мыр сыт?! Адрей тхакіуэхэм я тхылъхэр дэнэ шыіэ? - жиіэри шіэупщІащ.

Тыкуэнтетым жиІэнур имыщІэу: - Адрейхэри? Адрейхэр псори тщащ! къитащ жэуап.

Гъэлъэгъуэныгъэхэр

Дифі догъэлъапіэ

ПАЩТЫКЪ Анфисэ: Анэм жэуапышхуэ щехь

лъэпкъым и пащхьэм ГъащІэм лъэныкъуэкІэ укъыщезыгъэплъыж спектаклхэм я фіагъыр абы щыджэгухэм елъытыжащ. Дауи,

тыншкъым образ зэмылізужьы-гъуэхэр ціыхухэм я фіэщ пщіыныр, ягу удыхьэныр! Ар хузэфіокі Щоджэнціыкіу Алий и ціэр зезыхьэ Къэбэрдей драмэ театрым и артисткэ пажэ Пащтыкъ (Болэ) Анфисэ.

Сабиигъуэ

- Сабий садым сыщІэст иджыри ерагъыу зэпызгъэувэурэ сыхъуну сыхуейщ» щыжысІэм. Къызыхэсхари сщІэркъым ар. Ди унагъуэми си хъуреягъми а Іэщіагъэр зиіэ яхэттэкъым. Усэ къеджэнкіэ, уэрэд жыіэнкіэ, теплъэгъуэ ціыкіухэм хэтынкіэ сыжыджэрт. Си анэм жеlэж: «Сабий садым узыхэс гупым зрагъэщ эну ират усэу хъуар уи гум щ Эхыу ибубыдэрт. Екlуэкllауэ, зыгуэр щыуэмэ, укъыдэжт, и усэр жыпІэрти, удэлъэдэжырт». Школым сыщІэсыхуи, зэпеуэхэмрэ олимпиадэхэмрэ сыкІуащ зэпымыууэ. Иджыблагъэ Интернетым къралъхьауэ срихьэліэжащ сыціыкіуу, уэрэд жысіэу страха видео. Сыту куэд сигу къигъэкІыжа абы! Сызэрыс унагъуэм я благъэ егъэджакІуэ бзылъхугъэ дыхьэшхыу къызже!эж мыпхуэдэу: «Тэрч щІынальэм зэпеуэ гуэр щрагьэкІуэкІрэ, уэ унашауэ къэтлъэгъуамэ, ди жагъуэ дыдэ хъурт: «Болэхэ я пхъур аргуэру къашащ, ди сабийхэм япэ увып э къалъысыжынукъым», - жытІэрти».

ЕджапІэ

- Курыт еджапІэм дыщыщІэсым макъамэмкІэ дригъаджэу щытащ Тэрхъан ФатІимэ. Вынджыжь Марие и псалъэхэр зыщІэлъ уэрэдхэр жытІэу нэтын дыхэтыну телевиденэм зэгуэр драгъэблэгъат. ДызытекІухьар зэфІэкІри, дыкъежьэжауэ, ГъуэзджэхэмкІэ Кавказ-Ищхъэрэ институтым дыблэжыжу, ди егъэджакІуэм абыкІэ и Іэр ишийри сригъэплъэкlат: «Анфисэ, мис школыр къэбухмэ, узыщіэтіысхьэну еджапіэр», - жијэри. Илъэс 13-м сит хъунт абы щыгъуэ. Абдеж щыщІэдзауэ институтым и теплъэр си нэгум щІэтащ.

Курыт еджапІэр къыщызухым, сы-

зыхуеджэнум унафэ тещІыхыын хуейтэкъэ?! «ГъуазджэхэмкІэ институтым сыщІэтІысхьэнущ, актрисэу седжэнущ, ІэщІагъэу абы фІэкІаи сыхуейкъым», жызоіэ. Ар зэрыжысіэр сыціыкіуху къыфІэмыІуэхуами, си адэм иджы и фІэщу къыспиубыдат: «Дэрбзэру, пщафІзу еджэ. Ахэращ бзылъхугъэ ІэщІагъэр», - жиlэри. Ауэ си анэм къыздиlыгъащ си хъуэпсапіэр. Си анэ шыпхъури къепсэлъат ди адэм, къыспимыубыдыну. Сэри быным сранэхъыщІэти, сы-Сымыувыгэу сыщы лъаІуэм: «УщІэтІысхьэнумэ, езыр-езыру щІэтІысхьи, еджэ. Сэ сыбдэІэпыкъунукъым», - жиІэри пиупщІат. Абы нэхъыбэ сыхуейтэкъым, хуит сыкъищІ къудеймэ, си къарум сыкъигъэгугъэрт. Экзаменхэр хъарзынэу стащ. ЦІыху угъурлыщ институтым япэу сыщыщІэбэкъуам сызыјущіа Балъкъэр Тэмарэ. Абы занщізу си гур кізрыпщіат. Куэдрэ къытхуэхъуащ студентхэм. Иджыпстуи театрым дыщызэдолажьэ. СыщыщІэтІысхьэм, урыс гупрэ адыгэ гупу гуэшат студиехэр. Сахэдэн хуейт. Шэрджэс студием Къэрэшей-Шэрджэсым щыщхэр къагъэкІуат, ди деж щеджэу, я республикэм ягъэзэжу щылэжьэну. Сэ абыхэм сыхыхьамэ, еджапІэ нэужьым Къэрэшей-Шэрджэсым сыкіуэу илъэс бжыгъэкіэ сыщылэжьэн хуей хъунут. Арати, урыс студием, Теувэж СулътІан и гупым, сыхыхьащ. ХъыджэбзитІ фІэкІа дыхъуртэкъым, адрейхэр щІалэт. Сэ сыстаростэт. Спектакль щыдгъэувхэм деж, СулътІан Іэмал хуекІуэрти, зы пьесэм щыщу роль тіурыті къыдитырт хъыджэбзитіым. Экзамен щытткіэ, ари

къыхалъытэрт тхуагъэув баллхэм. Апхуэдизу институтыр къыспэзубыду щыта си адэр, абы сыщІэтІысхьа нэужь, зыкіэ гушхуэжати сэркіэ! ЕхъулІэныгъэхэр сиІэ хъуат, си щытхъу куэдрэ зэхихырт. «Диплом плъыжькіэ къэбухынущ, пэжкъэ?!» - жиІэрейт.

Диплом плъыжь сэ апхуэдэуи си нэры-

гътэкъым. Ауэ си адэр апхуэдизу щысхуэхъуапсэкІэ, зыІэрызгъэхьэну мурад сщІат. Экзамен тыгъуэхэр къэсарэ сыгузавэу илъэгъуамэ, «сыт уэ ущІэгузавэр, сэ сощіэ уэ тху защіэ къызэрыпхьынур», - жиІэрт. Сыстуденту, зэгуэр «Горянка» газетым си сурэтыр къытрадзат. Си адэр а зэманым пощтзехьэти, газетыр япэу къыІэрыхьащ, дауи. Щигуэшыжым, «мыр ди хъыджэбзращ», жиlэурэ яригъэлъагъурт зыхуи-

Институтым сыщеджэху си адэ-анэр зэи нэкІуакъым, хэбгъэзыхьмэ, яцІыхуртэкъым ар здэщытыр. ЗгъэщІагъуэрт икІи сфіэемыкіут зыгуэрым и адэ-анэ экзаменхэм е зачётхэм ныща-

Ауэ «си адэм и диплом плъыжьыр» (апхуэдэу жызоІэ си дипломым щхьэкІэ) сиІэу къыщызухым, селъэІупэри, нэзгъэкІуауэ щытащ ар къыщыдатыжыну пшыхьым. Сезыгъэджахэр си адэанэм къабгъэдыхьэурэ къехъуэхъурт. Ахэр а махуэм зэрыгушхуам сэри нэхъри къару къысхилъхьэрти, къыхэсха ІэщІагъэм сыхуэпабгъэрт, сыхуейт и курыкупсэм сыхэтыну. СщІэрт абы сэр папщІэ щэху Іэджи зэрыщытІыгъуэр, щІэщыгъуэ куэд зэрыщыгъэпщкІуар, си щІэныгъэм куэд къыхэхъуэн зэрыхуейр. ИкІи сыхуэхьэзырт, гукІи псэкІи зыхуэсшийуэ.

2000 гъэм сыщІэтІысхьауэ щытащ ГъуазджэхэмкІэ институтым. ИлъэсиплІ дэкІри къэзухащ. АпхуэдизкІэ сыдихьэхыу, сызэджэмрэ къасщІэмрэ сфІэщіэщыгъуэу сыщіэсати, а лъэхъэнэр псынщІащэу блэлъэтауэ хъуащ. ЗызгъэнщІакъым!

Си плъапІэр Къэбэрдей драмтеатрыр арат

Институтыр къэзухын гъунэгъу хъуауэ, Фырэ Руслан адыгэ драмтеатрым Лохвицкий Михаил и «Уафэгъуагъуэ макъыр» щигъэувырт. Абы щагъэджэгуну бзылъхугъэ ныбжыщІэ къыхахын хуейт. Теувэж СулътІан увы-Іакъым а ролыр сэ къызатыху. Дэбагъуэ Романт режиссёр нэхъыщхьэр. Сулът а т ум си гугъу яхуищ ырт. ЯжриІэрт фіыуэ сызэреджэр, си адыгэбзэр зэрышэрыуэр, утыкум сызэритыфыр. КъакІэрыкІакъым, «хъунщ, къэгъакіуэ» жаіэху. Сыкіуащ, зи гугъу ящІа ролри къызатащ. Апхуэдэу, еджапіэр къэзмыух щіыкіэ, сэ театрым сыщыджэгуауэ щытащ. Дипломыр къызэрызатыжуи, ди театрыр лэжьапІэ схуэхъуащ. Сэ арат плъапізу сиіар адыгэ театрырат. Ари къызэхъулІат. Дауи, а насыпыр си зэфІэкІ къудейкІэ къысІэрыхьатэкъым. Ар я фІыгъэт зи ціэ къйсіуа, чэнджэщкій, іуэхукій, псалъэ гуапэкіи зэпымыууэ сэбэп къысхуэхъуа цІыху гуащІафІэхэм.

Илъэс 18 мэхъу театрым сызэрыщылажьэрэ. Сигуми си псэми дохьэ си ІэщІагъэр. Зэлэжьэгъухэр гуапэу дызэхущытщ.

ЛІыхъужьхэр театреплъым езгъэціыхун сфіэфіщ

- ІутІыж Борис и «Кхъужьеибэ» пьесэм щызгъэзэщІа ролым зызгъэунэхужынымкІэ ІэмалыфІ къызитащ. Абы ипэкІэ къыслъыса лІыхъужьхэр

ціыхуфіхэт, дуней тетыкіэ дахэ яіэт, зэпіэзэрытхэт. Нэхъ тыншт уджэгуну. Иджы сыпхъу щхьэзыфІэфІт - жьы хъуа адэ-анэм я бын мыхъумыщІэхэм сащыщт. Пхъур къалэдэст, зыгъэпсэхупІэхэм кІуэрейт, щхьэхуэфІт. КъызэгугурзукІырт ролыр, пэжым ухуеймэ. Ауэ си ліыхъужьым и къупхъэм сэ зизгъэувэнри гъэщіэгъуэнт, нэгъуэщі зы лъэныкъуэкІи.

Адыгейм щыщ режиссёр Зыхьэ Заур игъэувауэ щытащ «Псэлъыхъухэр» зи фІзщыгъэ спектаклыр. Абы щызгъэзащІэ ролыр зыми хуэзгъадэркъым - Насыпхъану соджэгу, Хьэпап срищхьэгъусэщ. Пасэм колхоз псэукІэр къызэрекІуэкІар, къуажэдэс къызэрыгуэкІхэм я гъащІэр къыщыдогъэлъагъуэ. Адыгэ гушыlэ дахэ хэтщ. Арауэ си гу-гъэщ апхуэдизу цlыхубэм фlыуэ щlа-лъэгъуар ар. Зэпымыууэ щlэупщlэ иlэщ. Фырэ Руслан игъэувауэ щытащ «Караман и фызышэ» спектаклыр. Ар щlэщыгъуэ ещl абы хэтхэм роль зыбжанэ зэрагъэзащІэм. Сэ спектаклым и пэщіэдзэм фызыжьу соджэгу, адэкіэ пщащэ сохъуж, унагъуэ сохьэри, бынихи согъуэтыж. Шыбзыхъуэ Басир игъэува «Гуа́щэмыдэ хьэблэ» гушыİэ спектаклыми сыщоджэгу. Ар ди_цІыхухэм я щІэщыгъуэщ сыт щыгъуи. Гуащэхэмрэ нысэхэмрэ я зэхущытыкІэщ къыщыгъэлъэгъуар - ар цІыхухэм яужэгъун? Спектаклым и щіэдзапіэм сэ гуащэр фІыуэ зымылъагъу нысэу сыхэтщ. ЗэнысэгъуитІым ди гуащэр бгым щыдодз сытми (жьы хъуахэр Жьыгъеибг зэрырадзыхыу щытам тращІыкІащ). Дытхъэжу дыпсэун щІэддза къудейуэ, ди бынбалигъ мэхъури, дэри нысэ къытхуашэ. Мис абдежым тхуэфащэр къытщощІ - ди гуащэм етщІа дыдэр къыдащІэжыну яужь къохьэ. Спектакль гъэщІэгъуэнщ мыр, «ныбафэ уз» узыщІхэм ящыщщ, жыпІэнурамэ. Ауэ икІи Іэмал къует узыщІэгупсысыжыну. «Уи япэкІэ бгъэжа мывэм уІуоуэж», псалъэжьыр лъабжьэ хуэпщі хъунущ. Си нысэгъу накlуэри еплъат зэгуэр а спектаклым. Иуха нэужь, къызбгъэдыхьэри: «Тхьэ, Анфисэ, икІи дывгъэтхъамэ, икІи дывгъэдыхьэшхамэ. Ауэ, къапщтэмэ, дыхьэшхэн лъэпкъ хэлъкъым абы къыщекІуэкІам»,- жиІауэ щытащ.

Ди ціыхухэм нэхъ яфіэфіщ адыгэ гупсысэм тет, адыгэ шыфэлІыфэ, хабзэрэ бзыпхъэрэ къыщыгъэлъэгъуа, гушыІэ дахэ зыхэт спектаклхэр. Къапщтэмэ, сэ роль зэхэдз сщіыркъым. дэтхэнэми сыпэлъэщын хуейщ. Си лэжьыгъэр къыздэзыІыгъ, схуэзыгъэдахэ ціыху гъащіэ гъусэ схуэхъуащ. Си дэтхэнэ ехъулІэныгъэми щыгуфІыкІ си щхьэгъусэм нэхъри сегъэгушхуэ.

Сыадыгэ анэщ

- Иджыпсту ди анэдэлъхубзэм и Іуэхур хэплъэгъуэщ. Дэ къедгъэлыну къытщогугъ ар. Сабийм и бзэр тыншу Іэпызудыфын щхьэусыгъуэ куэди щы-Псалъэм папщіэ, телефонкіэ зэплъ таурыхъ цІыкІухэр. Абы тету псэлъэн щадзэ. Урысыбзэр тыншщ, къэпхъуэтэгъуафІэщи, сабийм щІэхыу зэрегъащіэ. Сэ сціыхухэм ящыщу зыгуэрым, «адыгэбзэр сыт зэращТынур ди сабийхэм?», жаlэу зэхэсхмэ, сахуо-

Сэ езыр сыанэщ: щІалитІрэ хъыджэбзрэ диІэщ. Адыгэ анэм жэуапышхуэ ым и пашкьа Іэркъым абы и къалэнхэр, сэ згъэунэхуащ зэрымытыншри. Ауэ Іэмал сыхуокіуэ. Унэм адыгэбзэкіэ ди бынхэм дазэрыщепсалъэм нэмыщІ, пщыхьэщхьэкіэрэ ди бзэмкіэ таурыхъ дыкъоджэ. «УрысыбзэкІэ къысхуеджэ», - жиІэри къызэлъэІуат зы пщыхьэщхьэ гуэрым сабий садым кlуэ ди хъыджэбзыр. «НэхулъэфІ укъикІ, жей», - жысІэри тхылъыр зэгуэспІэжати, етІуанэ пщыхьэщхьэм езыр къэлъэlуэжащ, «адыгэбзэми содэ, таурыхъ къысхуеджэ» жиlэри. «Адыгэ цlыкlухэм я унэ» жери сабийхэр анэдэлъхубзэм хурагъаджэу, ди джэгукіэхэр кърагъащізу, хэкупсэу щапсыхьу гуп гуэрым хэзгъэхьащ. Абы дихьэхыу макІуэ. Сэри сыщхьэхкъым: таурыхъхэмкіэ, усэ ціыкіухэмкіэ, іуэры-ІуатэмкІэ адыгэбзэм щІызогъэдэІу.

ЦІыкІухэм папщІэ ди театрым щыдогъэлъагъуэ «Мыщэ и къуэ Батыр» таурыхъым къытращІыкІа спектаклыр. Пэжым ухуеймэ, сабийхэм папщІэ драматургие диІэкъым. Абы теухуауэ щІапхъэ куэд къонэ.

Насып

- Дунейм укъытехьэу гъащІэ къэбгъэщіэныр насыпщ езыр. Ауэ пыухыкіауэ сытым нэхъ хэплъагъуэрэ уи насыпыр жыпІэмэ, дауи, унагъуэрщ. Унагъуэ насыпым нэхъ лъапіэ щыіэкъым си дежкіэ!

ГУГЪУЭТ Заремэ.

Заурбэчи хъугъуэфІыгъуэхэр

ква дэтым Мейкъуапэ къалэм щијэ и къудамэм бадзэуэгъуэм и 1-м къыщызэІуахащ «Заурбек Бгажноков. Станковая графика» выставкэр. Мы мазэм и 20 пщіондэ ягъэлъэгъуэнущ ар.

КъБР-м и цІыхубэ сурэтыщІ, ГъуазджэхэмкІэ Европей Академием и академик Бгъэжьнокъуэ Заурбэч илъэс зэмылІэужьыгъуэхэм и Іэдакъэ къыщІэкІа станковэ графикэ лэжьыгъэ 70-м нэблагъэ щагъэлъэгъуэнущ абы.

Заурбэч 1970 гъэм Москва и полиграфие институтыр къиухащ. ЕджапІэ нэужьым художественнэ редактору ар илъэсибгъукІэ ар щылэжьащ «Эльбрус» тхылъ тедзапІэм. 1979-1982 гъэхэм Бгъэжьнокъуэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и художественнэ фондым и худож-

ник нэхъыщхьэу щытащ. И Іэдакъэ къыщІэкІа лэжьы-

Къуэкlыпіэ лъэпкъхэм гъуаз- гъэхэм ящыщщ «Нартхэр, «Маджэмкіэ я къэрал музейуэ Мос- къамэ», «Адыгэ макъамэхэр», «Метаморфозы» графикэ лэжьыгъэ купщафіэхэр. Бгъэжьнокъуэм и сурэтхэмкіэ игъэдэха тхылъхэм хэнейрэ дипломхэр къыщыхьащ урысейпсо зэпеуэхэм. Заурбэч и лэжьыгъэхэм ящыщхэр дунейпсо выставкэхэм зыбжанэрэ хэтащ.

Бгъэжьнокъуэ Заурбэч и лэжьыгъэхэм увыпіэфі щаубыд нарт ІуэрыІуатэм и ліыхъужьхэм. Ди адэжьхэм ди деж къахьэса лъэпкъ хъугъуэфІыгъуэр хъумэным, абы зегъэужьыным хэлъхьэныгъэфІ хуэхъуащ и Іэдакъэщіэкіхэр. Адэжь щіыналъэм пэіэщІэу къэхъуахэм я гъуэгугъэлъагъуэр ІуэрыІуатэрщ. Нарт эпосыр ціыхуціэ зиіэм къигъэщіа хъугъуэфІыгъуэхэм язщ. Заурбэч и лэжьыгъэхэр дэтхэнэм щІэлъапІэр, пшІэшхуэ шІыхуашІыр.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

ЗАУРБЕК БГАЖНОКОВ СТАНКОВАЯ ГРАФИКА

Удз

сэбэпхэр

Бадзэуэгъуэм и дуней

къащытехьэлъэ

щытыкІэр цІыху куэ-

къохъу. Псом хуэмыдэу

ар зыхащІэ хуабэр зэ-

мызэгъхэмрэ иджы хүэ-

дэ зэманым къэгъагъэ

удз ліэужьыгъуэхэм ал-

лергие зритхэмрэ. **Т**Іум

щыгъуэми абыхэм жьыр

къащыпиубыд щыІэщ.

Медицинэ хущхъуэгъуэ-

хэм къадэкіуэу, ди щіы-

налъэм къыщокІ, тхьэм-

былыр зыкудэ бакте-

риехэмрэ вирусхэмрэ

икІи зыгъэкъабзэ къэ-

- Удз хущхъуэхэм я нэхъ

сэбэпыр уи бжыхь джа-

бэм къыщокі,- жиіащ Ки-

тайм и медицинэм и лъа-

бжьэр зыгъэтІылъа еджа-

Абыхэм ящыщ бэрэ-

тІинэм. (мята) хэлъ мен-

тол пкъыгъуэм бэуапІэм

и лыхулыпцІэ зызэхуэ-

зышэхэр кърегъэутІыпщ-

ри, цІыхур хуиту егъэ-

бауэ, Іупс хьэлъэ телъ-

мэ къытрегъэкъабзыкІ. И

сэбэпынагъкІэ абы къы-

кІэрыхуркъым хьэжьы-

кІэри (шалфей). Абы и

бахъэр тхьэмбылми щІы-

Іэ уз зыхэт пэбгыми я

Эквалиптыр ди щІына-

лъэм къышымыкі шхьэ-

кІэ, и дагъэр аптекэхэм

гъунэжу щІэлъщ. Псом

нэхъыбэу абы хэлъ сине-

ол пкъыгъуэм сыт хуэдэ

щІыІэ узри егъэхъуж,

лъыр хуиту зрегъакіуэ, и

бахъэр зыщІэбгъауэмэ,

дежкіэ лъабжьэіэфіым

(солодка) хуэдэр къэ-

зыхэт бгъэчым, тхьэмбы-

лым хуэсэбэп хущхъуэ-

гъуэ зэхэщ ахэм ар зы-

лъандэрэ ирахьэлІэ пер-

тусиным деж къыщыщІэ-

дзарэ а «лакрицэр»

зыхэлъ мармелад лІэу-

жьыгъуэхэмкІэ иухыжу.

«Мармеладым и дуней»

кІум и уэрамым дэтщ

апхуэдэ зы тыкуэн

цыкіу, ауэ ахэр къышыщІагъэкІри къыздрашри

Финляндиерат. Хэт ищІэ-

рэ дяпэкіэ ди щіыналъэ-

ми щагъэхьэзырынкІи

хъунщ лакрицэ марме-

ладыр, а удзыр пэрыхьэту

ІэфІым хэлъщ вирус, ми-

кроб зэранхэмрэ лышх

узыфэмрэ пэщІэт три-

пкъыгъуэхэу 500-м нэб-

Тимьянри абыхэм къа-

кІэрыхуркъым - тхьэм-

былыр узыфэ куэдым

щехъумэ, егъэкъабзэ,

щІыІэ узхэми тыншу по-

ШЭРЭДЖ Дисэ.

къуэпсхэри егъэкъабзэ.

тхьэмбыл

ЩІыІэ

яхэткъым.

игъашІэ

зэрихьэу

Лъабжьэ-

флавоноид

ЩоджэнцІы-

зыпиубыдхэм

хущхъуэшхуэщ.

тхьэмбылри

гъуэтыгъуейщ.

хамылъхьэ

фІэщыгъэр

Налшык,

шыдиІэкІэ.

терпеноид,

лагъэ.

лъэщ.

сабийхэм

Жьыр

гъэшхуэхэм ящыщ зым.

япэлъэщ

хъарзынэу

кІыгъэхэр.

Шынагъуэщ къэщІэрэщІэжа «Автозапчасть» - р

кІэлъыплъынущ. Армырамэ,

ущыуэнкІэ умышынэу, бахъ-

сэндэсхэр иджы щыщІэдзауэ

республикэм и чемпиону

щІэм къинэпащ «Псыкуэд-

Марвилыр». Мыгъэрей зэхьэ-

зэхуэм щригъэкіуэкіа зэіу-

щІипщІми ар къыщыхагъэ-

щащ икіи топ нэхъыбэ дыдэ

зыхудагъэкІар аращ. Пэжщ,

иужь джэгугъуэм Псыкуэд-

дэсхэр ерыщу япэщІэтащ

Налшык и «Спартак»-м и

щІалэгъуалэ командэм. Арщ-

Турнир таблицэм и лъа-

къэплъытэ хъунущ.

Мы гъэм къэунэхужа хьэзэхуэр иухыхукІэ абыхэм Бахъсэн и «Автозапчасть»-м я зэпэщіэтыныгъэ дахэм ды-Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм щихьэрхуэрэгъухэр егъэгулэз. Иджыри къэс абы зы очкои фіэмыкіуэдам и закъуэкъым, атІэ къыпэщІэу-

БАХЪСЭНДЭСХЭР егъэлеяуэ къызэрык ащ иужь джэгугъуитІым. Хэт ищІэн абы и щхьэусыгъуэр, я гъунэгъухэр хьэрхуэрэгъу къазэрыхуэхъуарауэ піэрэ? Япэщіыкіэ, тхьэмахуэ ипэкІэ, хуеблэгъа Шэджэм ЕтІуанэ къуажэм и командэр 13:1-уэ хагъэщІащ. КъыкІэлъыкІуэу, щэбэт кіуам, Шэджэм щыіэу «Шэрджэсым» и гъуэм жэуапыншэу топипщІ дигъэкlащ. Адэкlэ къапэплъэ «ЛогоВАЗ»-м нобэ и натІэ хъунур Тхьэм ешІэ.

Апхуэдиз лъэщагъ зиІэ «Автозапчасть»-м зыкъыкІэримыгъэхуну хущокъур Псынэдахэм и «Родник»-р. Ари иджыри къэс зыми къыхигъэщІэфакъым, зэ закъуэ зэрытемыгъэкІуа армыхъумэ. Топ дэгъэкІынымкІи Дзэлыкъуэ щІыналъэм и командэр бахъсэндэсхэм къызэрыкІэрыху щІагъуэ щыІэкъым, зы зэlущlэкlэ нэхъ мащlэрэ зэрыджэгуам хуэдэу. Абыхэм я Іуэхухэр бадзэуэгъуэм и 17-м Псынэдахэ щызэхэкІыну фэ тетщ. «Родник»-м къригъэблэгъэнущ часть»-р икlи текlуэфмэ, зэхэри. Ахэри ерыщу щІэбэнын хуей хъунущ республи-

дыдэкІэ

Куэд

«Псыгуэнсум», «Шэрджэ-сым», «Къэбэрдейм» я Іуэхукэм и топджэгу командэ нэхъыфІхэм къахэнэн пап-АдэкІэ щыгъуазэ фыхуэтщІынщ Къэбэрдей-Балъкъэ-

хьэкІэ я хьэрхүэрэгъухэр зы

«Кэнжэм», СШОР-м,

нэхъыфІ-

рым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм и зи чэзу джэгугъуэм кърикlуа бжыгъэхэм. Мис ахэр: «Кэнжэ» (Кэнжэ) - «Ислъэмей» (Ислъэмей) - 2:3, СШОР (Налшык) - «Тэрч» (Тэрч) - 0:4, «Псыкуэд-Марвил» (Псы-- «Спартак-Д» (Нал-- 2:3, «Шэрджэс» куэд) шык) (Шэджэм) - «Автозапчасть» (Бахъсэн) - 0:10, «Шэджэм-2» (Шэджэм Етіуанэ) - «Искра» (Алътуд) - 3:5, «Урыху» (Урыху) - «**ЛогоВАЗ**» (Бабугент) - 3:2, «Родник» (Псынэ-- «Псыгуэнсу» (Псыдахэ) гуэнсу) - 3:0, «Малка» (Малка) - «**Къэбэрдей**» (Налшык) - **8**:2.

Къыкіэлъыкіуэ, епщыкіуза-нэ, джэгугъуэр кіыхьу екіуэ-кіынущ. Ар зэхэтынущ дызыхуэкІуэ бэрэжьей махуитІым. Абыхэм я зэхуакум, щэбэтымрэ тхьэмахуэмрэ, епщыкіутіанэ джэгугъуэ щыіэнущ. зэпэщІэтынуш: Араши. бадзэуэгъум и 13-м - «Малка» «Кэнжэ», «Къэбэрдей» -

«Псыгуэнсу», «Урыху» - «Родник», «Ислъэмей» - СШОР *бадзэуэгъуэм и 20-м* - «Автозапчасть» - «ЛогоВАЗ», «Шэрджэс» - «Искра», «Спартак-Д» - «Шэджэм-2», «Тэрч» -«Псыкуэд - Марвил» командэхэр.

ХЬЭТАУ Ислъам.

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм зэхьэзэхуэр зэрыщекіуэкіыр

Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1. «Автозапчасть» 2. «Родник» 3. «Тэрч» 4. «Искра» 5. «ЛогоВАЗ» 6. «Спартак-Д» 7. «Малка» 8. «Шэджэм-2» 9. «Ислъэмей» 10. «Урыху» 11. «Псыгуэнсу» 12. СШОР 13. «Къэбэрдей» 14. «Шэрджэс» 15. «Кэнжэ» 16.«Псыкуэд-Марвил»	10 9 9 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10	10 8 7 7 6 4 4 4 4 4 2 2 1 1 0	0 1 1 0 1 4 0 2 1 1 1 1 0 2 1 1 0 2 1	0 1 1 3 2 2 5 4 4 6 8 7 8 10	57-6 51-10 28-10 37-22 17-11 31-18 29-23 24-36 28-39 24-25 22-29 19-24 15-39 17-48 20-35 10-54	30 25 22 21 19 16 15 14 13 7 7 6 5 4 0

Налшык дэт Лъэпкъ музейм «Нур телъыджэ» фіэщыгъэм щіэту иджыблагъэ къыщызэІуахащ Узеевэ Лидэ и ІэдакъэщІэкІхэм я гъэлъэгъуэныгъэ щіэщыгъуэ. Абы утыку къыщрахьа сурэтхэр мывэ лъапіэхэмкіэ къэдабэм хэдыкіащ.

МЫВЭ зэмыфэгъухэр хьэлэмэту зэполыд, псори зэхэту сурэт къагъэщІ. Лидэ и ІэдакъэщІэкІхэр иджы япэу Налшык щигъэлъагъуэми, нэхъ ипэкІэ Москварэ Геленджикрэ зыбжанэрэ утыку къыщрихьащ.

Инженер - экономист ІэщІагъэм ирилажьэ бзылъхугъэм мывэкіэ сурэт щіын зэрыщІидзэрэ илъэсипщІ хъуауэ

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр: ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщіредактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секре-Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэшІэпыджэ Замирэ. Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ

Лъэпкъ музейм и унафэщІ Накуэ Феликс гъэлъэгъуэны-

гъэр къыщызэјуихым Узеевэм и Іэдакъэщіэкіхэр зэрыфІэгъэщІэгъуэныр къыхигъэ-

Ди музейм мыпхуэдэ лэжьыгъэ щыдмыгъэлъэгъуами, ахэр зэщхькъым, ауэ сурэтыщіхэм я Іэдакъэщіэкіхэр зэрыгъэнщІа гупсысэмрэ хуабагъэмкІэ зэпэджэжу къысщохъу. Сэ гъэщІэгъуэн дыдэ сщыхъуащ мывэкІэ сурэт зэрыхадык Іэмалыр. Диным, ІуэрыІуатэм, шыпсэм, тхыдэм щыщ теплъэгъуэхэр

кърехьэ Лидэ, - жеІэ Накуэм. Къыкіэлъыкіуэу псалъэ иратащ КъБР-м и Сурэтыщіпсалъэ хэм я зэгухьэныгъэм и уна-

фэщі Къаныкъуэ Жаннэ. Лидэ и ІэдакъэщІэкІхэр иІыгъыу нэгъабэ ди деж къыщыкІуам къызэрымыкІуэу гъэщІэгъуэн тщыхъуат икІй дыщыгуфіыкіат, - жеіэ Жаннэ. - Абы телъыджэу плъыфэхэр зэхелъхьэ, зэхегъэзагъэ. Лидэ и лэжьыгъэр къыдэзыгъэпсынщІэ и щхьэгъусэ Михаил фіыщіэ хуэсщіыну сыхуейщ. Ар мыхъуамэ, мыпхуэдиз дахагъэ дымылъагъэщІэгъуэну ди пащхьэ гъункІи хъунт.

КъБР-м ЦІыхубэ творчествэмкІэ и центрым и унафэщІ Урыс Аслъэн сурэтхэм зэратхьэкъуар жиlэри, мы гъэлъэгъуэныгъэм цІыхухэр къэкІуэну къыхуриджащ. КъБР-м ЩэнхабзэмкІэ и министерствэм къыбгъэ-

дэкІыу КъБР-м и цІыхубэ сурэтыщі Жылэ Анэтолэ къыщыпсалъэм, Узеевэм плъыфэхэмрэ образхэмрэ хэплъыхьыпауэ къызэрыхихыр, гъэлъэгъуэныгъэр къызэрымыкІуэу игу зэрырихьар яжријащ къызэхуэсахэм. ЗэlущІэм и кlэухым Узеевэ

Пидэ КъБР-м ЩэнхабзэмкІэ и министерствэм, Накуэ Феликс сымэ фІыщІэ яхуищІащ.

Тэтэрстаным къыщалъхуа

бзылъхугъэм бгырысхэр фІыуэ зэрилъэгъуар и щхьэгъусэ Узеев Михаил и фІыгъэу къелъытэ.

- Япэу сыкъызэрыкІуэрэ мы щІыпІэхэм си гур ятхьэкъуащ. Псом хуэмыдэу сыдэзыхьэхар Іуащхьэмахуэщ. А бгы лъагэм зыкІэ къару ин, дахагъэ телъыджэ бгъэдэлъщи, псалъэкІэ къыпхуэІуэтэнукъым. Си иужьрей лэжьыгъэхэм ящыщ зыр Іуащхьэмахуэ теухуащ. Псори зэхэту лэжьыгъэ 65-рэ сиІэщ. Мызэмытізу къызользіу си лэжьыгъэхэр сщэну, ауэ зэкІэ сигу пыкіыркъым, - жеіэ Лидэ.

> ЩОМАХУЭ Залинэ Сурэтыр

Къарей Элинэ трихащ.

ТЕЛЕФОНХЭР:

редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

Къыдэзыгъэкіхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр: 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

щіыналъэ Іуэхущіапіэм ятхащ ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм

и 19-м Печатым и хуитыныгъэр

хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр

Индексыр П 5894 Тиражыр 1.731 Заказыр №1404

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаіэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту щыткъым.

Газетыр Іа тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщіэныгъэхэмкІэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10

мы къыдэкіыгъуэм ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ <mark>Джатокъуэ Марьянэ</mark>, *редактору* Жыласэ Маритэ, корректорхэу Елмэс Фатіимэ (3, 4-нэ нап.), Щоджэн **Иннэ** (1, 2-нэ нап.)

КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящіащ Мэлбахъуэ Анжелэрэ, Щомахуэ Марианнэрэ.

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытра-

357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі.